

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ ΓΙΑ

ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Διεθνών Σχέσεων - Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου

Τμήμα Οικονομικών Επιστημών - Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης

Τμήμα Οικονομικών Επιστημών - Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Τμήμα Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων - Πανεπιστήμιο Πειραιά

Διαπανεπιστημιακό Διατμηματικό

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών

«Τοπική και Περιφερειακή Ανάπτυξη και Αυτοδιοίκηση»

**Οι δημόσιες συμβάσεις καινοτομίας ως εργαλεία
χρηματοδότησης στο ευρωπαϊκό πρόγραμμα Horizon 2020.**

Συνέργειες με τα Διαρθρωτικά Ταμεία.

Η περίπτωση του Δήμου Νεάπολης-Συκεών.

Ελένη Λιανού

Κόρινθος, Σεπτέμβριος 2016

Department of Political Studies and International Relations - University of Peloponnese
Department of Economics - Democritus University of Thrace
Department of Economics - Aristotle University of Thessaloniki
Department of Business Administration - University of Piraeus

Interuniversity Interdepartmental
Master Program in
«Local and Regional Government and Development»

Public procurement of innovation as a funding tool under the
Horizon 2020.

Synergies with Structural Funds.

The case of Municipality of Neapoli-Sykies.

Eleni Lianou

Corinth, September 2016

Οι δημόσιες συμβάσεις καινοτομίας ως εργαλεία χρηματοδότησης στο ευρωπαϊκό πρόγραμμα Horizon 2020. Συνέργειες με τα Διαρθρωτικά Ταμεία. Η περίπτωση του Δήμου Νεάπολης-Συκεών.

Σημαντικοί Όροι: Δημόσιες συμβάσεις καινοτομίας, Προ-εμπορικές δημόσιες συμβάσεις καινοτομίας, Δημόσιες συμβάσεις καινοτόμων λύσεων, Συμπράξεις καινοτομίας, Ευρωπαϊκό πρόγραμμα Ορίζοντας 2020, Διαρθρωτικά Ταμεία, Ευρωπαϊκός Όμιλος Εδαφικής Συνεργασίας, Διασυνοριακές κοινές δημόσιες συμβάσεις.

Περίληψη

Στο πλαίσιο της παρούσας εργασίας παρουσιάζεται το θεσμικό πλαίσιο των δημοσίων συμβάσεων, που σχετίζονται με την Έρευνα και την Ανάπτυξη καθώς και με την καινοτομία, δηλαδή οι Προ-εμπορικές Δημόσιες Συμβάσεις, οι Δημόσιες Συμβάσεις Καινοτόμων Λύσεων και οι Συμπράξεις Καινοτομίας, ρίχνοντας επίσης φως και σε πτυχές αλληλεπιδράσεων των δύο πρώτων. Πρόκειται για ένα εργαλείο που ενώ σε ευρωπαϊκό επίπεδο έχει ευρεία και πετυχημένη εφαρμογή, στην Ελλάδα δεν συναντώνται ακόμη ουσιαστικές προσπάθειες αξιοποίησής του.

Για το λόγο αυτό, στην παρούσα εργασία παρουσιάζονται οι δυνατότητες αξιοποίησης των διασυνοριακών δημοσίων συμβάσεων καινοτομίας στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού προγράμματος Ορίζοντας 2020 και στις τυχόν συνέργειές τους με τα Διαρθρωτικά Ταμεία με αναφορά σε επιλεγμένες καλές ευρωπαϊκές πρακτικές. .

Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στις συνθήκες και στις προϋποθέσεις αξιοποίησής τους από τους Ευρωπαϊκούς Ομίλους Εδαφικής Συνεργασίας, δεδομένου ότι αποτελούν νομικές οντότητες που παρέχουν κοινές υπηρεσίες, διαθέτουν και διαχειρίζονται κοινό προϋπολογισμό και υλοποιούν κοινές δράσεις και κατ' επέκταση δύνανται να αναλάβουν ρόλο αναθέτουσας αρχής διασυνοριακών συμβάσεων καινοτομίας στο όνομα και για λογαριασμό των μελών τους.

Τέλος, διερευνούνται οι δυνατότητες αξιοποίησης των δημοσίων συμβάσεων καινοτομίας από έναν ελληνικό δήμο, το Δήμο Νεάπολης-Συκεών, καταλήγοντας σε συγκεκριμένες προτάσεις και παραδείγματα από την ευρωπαϊκή πρακτική.

Public procurement of innovation as a funding tool under the Horizon 2020. Synergies with Structural Funds. The case of Municipality of Neapoli-Sykies.

Keywords: Public procurement of innovation, Pre-commercial public procurement, Public Procurement of Innovative Solutions, Innovation Partnerships, European Program Horizon 2020, Structural Funds, European Grouping of Territorial Cooperation, Joint public procurement.

Abstract

Within the present thesis, the legislative framework of public procurement, related to the Research and Development and innovation, such as the Pre-commercial Public Procurement, the Public Procurement of Innovative Solutions and the Innovation Partnerships, will be presented, in a way to highlight possible synergies between the first two of them. It is a tool that while it is widely used and successful at European level, there are no such substantial initiatives in Greece.

Such being the case, in the present thesis, the possibilities of the exploitation of joint public procurement of innovation within the European program Horizon 2020 and the eventual synergies with Structural Funds, are being presented, with special focus on selected best European practices.

Moreover, there is a special focus on the conditions and the requirements of their exploitation by the European Groupings of Territorial Cooperation, taking into account that EGTCs are sole legal entities that provide common services, have and manage a common budget and implement common actions. Consequently, EGTCs can act as procurers of joint procurement in the name and on behalf of their members.

Finally, the possibilities for the exploitation of public procurement of innovation by a Greek municipality, Municipality of Neapoli-Sykies, are being exploited, ending up to specific examples and suggestions extracted by the European practice.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή	6
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Δημόσιες συμβάσεις καινοτομίας	
1.1. Εισαγωγή-Οι δημόσιες συμβάσεις καινοτομίας.....	8
1.2. Οι προ-εμπορικές δημόσιες συμβάσεις	9
1.2.1 Αντικείμενο των προ-εμπορικών δημόσιων συμβάσεων	10
1.2.2 Βασικά χαρακτηριστικά των προ-εμπορικών δημόσιων συμβάσεων.....	12
1.3. Οι δημόσιες συμβάσεις καινοτόμων λύσεων	15
1.4. Συμπληρωματικότητα των προ-εμπορικών δημοσίων συμβάσεων καινοτομίας και των δημοσίων συμβάσεων καινοτόμων λύσεων.....	17
1.5. Οι συμπράξεις καινοτομίας	17
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Δημόσιες συμβάσεις καινοτομίας, χρηματοδότηση από το πρόγραμμα Ορίζοντας 2020-Συνέργειες με τα διαρθρωτικά ταμεία	
2.1 Εισαγωγή- Το Πρόγραμμα Ορίζοντας 2020.....	20
2.2 Συνέργειες μεταξύ Ορίζοντα 2020 και Διαρθρωτικών Ταμείων για την υλοποίηση Δημοσίων Συμβάσεων Καινοτομίας.	22
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Ο Ευρωπαϊκός Όμιλος Εδαφικής Συνεργασίας	
3.1. Εισαγωγή	26
3.2 Ο Ευρωπαϊκός Όμιλος Εδαφικής Συνεργασίας ως εργαλείο υλοποίησης δημοσίων συμβάσεων καινοτομίας.	27
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Η περίπτωση του δήμου Νεάπολης-Συκεών	
4.1. Εισαγωγή- Ο δήμος Νεάπολης-Συκεών.....	29
4.2. Οδικός χάρτης ενεργειών για τις δημόσιες συμβάσεις καινοτομίας.....	30
4.3. Παραδείγματα καλών ευρωπαϊκών πρακτικών.....	32
Επίλογος	35
Βιβλιογραφία	36

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Με τις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ¹ και 2014/25/ΕΕ², οι οποίες προσφάτως εισήχθησαν στην ελληνική έννομη τάξη με το Ν.4412/2016³, αναγνωρίστηκε για πρώτη φορά ξεκάθαρα ο ιδιαίτερος ρόλος των αναθετουσών αρχών στη διαμόρφωση της καινοτομίας στην Ευρώπη. Καθώς ο δημόσιος τομέας αποτελεί ένα από τους βασικότερους αγοραστές στη γηραιά ήπειρο δαπανώντας ετησίως περί τα 2400 δις ευρώ για προμήθειες, ο ευρωπαίος νομοθέτης με τις ως άνω Οδηγίες τοποθέτησε, επιτέλους τις αναθέτουσες αρχές στο επίπεδο εκείνο που είναι αντίστοιχο του ύψους της αγοραστικής τους δύναμης. Περιλαμβάνοντας την καινοτομία ως ένα από τους στόχους των δημοσίων συμβάσεων οι αναθέτουσες αρχές παύουν πλέον να αποτελούν απλώς τον αποδέκτη – αγοραστή της καινοτομίας που γεννιέται κάπου αλλού και γίνονται συν-δημιουργοί των καινοτόμων λύσεων βάζοντας στο επίκεντρο της όλης διαδικασίας τη δημόσια ανάγκη, την οποία και εκπροσωπούν.

Τα χρηματοδοτικά εργαλεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν ήδη αναγνωρίσει τη σημασία του δημόσιου τομέα για την επίτευξη της περιφερειακής ανάπτυξης στην οποία η καινοτομία, ειδικότερα στο πλαίσιο των στρατηγικών για την έξυπνη εξειδίκευση διαδραματίζει, πρωταγωνιστικό ρόλο.

Παρά τούτα τόσο στο επίπεδο της περιφερειακής πολιτικής όσο και στο επίπεδο του Προγράμματος Πλαισίου 7⁴ και του Ορίζοντα 2020⁵ (όπου ο δημόσιος τομέας έχει σαφώς μικρότερη συμμετοχή) ο δημόσιος τομέας κατέχει κατά βάση το ρόλο του τελικού αποδέκτη, ενώ η διεξαγωγή της έρευνας αφορά κατά αποκλειστικό τρόπο φορείς, όπως τα πανεπιστήμια και τα ερευνητικά κέντρα, φορείς οι οποίοι μικρή σχέση έχουν με την πραγματική δημόσια ανάγκη.

Για το λόγο τούτο ένα από τα βασικότερα προβλήματα των καινοτόμων και των νεοφυών επιχειρήσεων, κυρίως των μικρομεσαίων, δεν είναι η εξασφάλιση πόρων για τη διεξαγωγή του ερευνητικού έργου αλλά η εύρεση αγοραστών, τελικών αποδεκτών, οι οποίοι είναι διατεθειμένοι να αγοράσουν

¹ Οδηγία 2014/24/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2014, σχετικά με τις δημόσιες προμήθειες και την κατάργηση της οδηγίας 2004/18/ΕΚ

² Οδηγία 2014/25/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26ης Φεβρουαρίου 2014 σχετικά με τις προμήθειες φορέων που δραστηριοποιούνται στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των ταχυδρομικών υπηρεσιών και την κατάργηση της Οδηγίας 2004/17/ΕΚ

³ Ν. 4412/2016 (ΦΕΚ 147 τεύχος Α' /08.08.2016): Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών (προσαρμογή στις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ)

⁴ https://ec.europa.eu/research/fp7/index_en.cfm

⁵ https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/sites/horizon2020/files/H2020_EL_KI0213413ELN.pdf

και να αξιοποιήσουν για το δημόσιο συμφέρον την καινοτόμο λύση, η οποία έχει παραχθεί ως αποτέλεσμα του συγκεκριμένου ερευνητικού έργου.

Με γνώμονα τα ανωτέρω, η παρούσα εργασία επιχειρεί να ρίξει φως κατ' αρχήν στον αναβαθμισμένο ρόλο του δημοσίου, με έμφαση στις τοπικές αρχές εν προκειμένω, ως συν-διαμορφωτή της καινοτομίας όπως ο ρόλος αυτός αντανακλάται στις Οδηγίες 2014/24 και 2014/25 για τις δημόσιες συμβάσεις.

Στη συνέχεια έμφαση δίνεται στη νέα δυνατότητα που διαθέτουν πλέον οι αναθέτουσες αρχές να συνάπτουν διασυνοριακές δημόσιες συμβάσεις προκειμένου να αντιμετωπίσουν ανάγκες, που ξεπερνούν τα στενά όρια ενός κράτους μέλους και έχουν ευρωπαϊκή διάσταση, δημιουργώντας με τον τρόπο αυτό αυξημένη αγοραστική δύναμη και μεγαλύτερες ευκαιρίες αγοράς. Στο πλαίσιο τούτο θα μελετηθεί η ενίσχυση των δημόσιων συμβάσεων καινοτομίας από την Ευρωπαϊκή Ένωση τόσο σε επίπεδο περιφερειακής πολιτικής όσο και σε επίπεδο Προγράμματος Πλαισίου 7 και Ορίζοντα 2020 επικεντρώνοντας στο ρόλο των τοπικών αυτοδιοικήσεων ως αναθετουσών αρχών δημοσίων συμβάσεων καινοτομίας.

Εμβαθύνοντας στην περιφερειακή διάσταση των δημόσιων συμβάσεων καινοτομίας η παρούσα θα ασχοληθεί με τον Ευρωπαϊκό Όμιλο Εδαφικής Συνεργασίας εξηγώντας πώς τούτο το εργαλείο θα μπορούσε να αποτελέσει όχημα για μια σταθερή συνεργασία μεταξύ ευρωπαϊκών πόλεων, οι οποίες μέσω της δημιουργίας, κατόπιν της έρευνας και ανάπτυξης ή της αγοράς καινοτόμων λύσεων θα μπορούσαν να προσφέρουν λύσεις – σε χαμηλότερο κόστος – σε προβλήματα κοινά σε πολλούς ευρωπαίους πολίτες.

Το τελευταίο τμήμα της παρούσας εργασίας είναι αφιερωμένο σε ένα δήμο της χώρας και συγκεκριμένα σ' ένα δήμο του Πολεοδομικού Συγκροτήματος της Θεσσαλονίκης, το δήμο Νεάπολης - Συκεών. Λαμβάνοντας υπόψη τα χαρακτηριστικά και τις ιδιαιτερότητες του εν λόγω Δήμου θα αναλυθούν οι δυνατότητες του να ανταποκριθεί στο νέο ρόλο που αποδίδει η Οδηγία 2014/24 στις αναθέτουσες αρχές. Επιπλέον, λαμβάνοντας υπόψη τις προτεραιότητες που έχουν τεθεί στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα του 2015-2019, τις υφιστάμενες συνεργασίες του σε ευρωπαϊκό επίπεδο και μεταξύ αυτών και την πρόσφατη πρωτοβουλία για την σύσταση Ευρωπαϊκού Ομίλου Εδαφικής Συνεργασίας, θα καταδειχθεί σε ποιους τομείς θα μπορούσε να επικεντρωθεί η προσπάθεια να αξιοποιηθεί το εργαλείο του ΕΟΕΣ προκειμένου ο δήμος Νεάπολης-Συκεών να αναδειχθεί σε ένα δήμο καινοτομίας με ευρωπαϊκή διάσταση αναλύοντας παράλληλα τα συγκεκριμένα βήματα που πρέπει να ακολουθηθούν προκειμένου να επιτευχθεί ο στόχος αυτός.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ

1.1. Εισαγωγή-Οι δημόσιες συμβάσεις καινοτομίας

Όπως αναφέρθηκε στην εισαγωγή, οι Οδηγίες 2014/24 και 2014/25 τονίζουν και αναδεικνύουν σε επίπεδο ενωσιακού δικαίου τη σημασία του δημόσιου τομέα για την προώθηση και ανάπτυξη της καινοτομίας στην Ευρώπη. Κοινός παρανομαστής σε όλα τα είδη δημόσιων συμβάσεων αποτελεί το γεγονός ότι η δημόσια ανάγκη βρίσκεται στο επίκεντρο της διαδικασίας⁶. Ο τρόπος υλοποίησής και απόκρισης στη δημόσια αυτή ανάγκη όμως, παραλλάσσει ανάλογα με το είδος της επιλεγείσας διαδικασίας.

Στο πλαίσιο των ως άνω Οδηγιών λόγος γίνεται μόνο για τις προ-εμπορικές δημόσιες συμβάσεις (pre-commercial public procurement-PCP) και τις συμπράξεις καινοτομίας (innovation partnerships). Ως εκ τούτου η παρούσα εργασία θα επικεντρωθεί στις ως άνω μορφές δημόσιων συμβάσεων καινοτομίας επιχειρώντας να φωτίσει πτυχές του τρόπου λειτουργίας τους και τις τυχόν διαφορές τους, με ιδιαίτερη έμφαση να δίνεται στην πρώτη καθώς τα παραδείγματα από την ευρωπαϊκή πρακτική είναι σαφώς περισσότερα.

Εκτός των ως άνω ειδών δημοσίων συμβάσεων καινοτομίας, ειδική μνεία θα γίνει και για τις δημόσιες συμβάσεις καινοτόμων λύσεων (public procurement of innovative solutions -PPI), για τις οποίες ναι μεν δεν υπάρχει αναφορά στις ως άνω Οδηγίες, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή όμως προβλέπει χρηματοδοτικές δυνατότητες κυρίως στο πλαίσιο του Ορίζοντα 2020 (κατά την τρέχουσα προγραμματική περίοδο 2014-2020) και του Προγράμματος Πλαισίου 7 (όσον αφορά στην προηγούμενη προγραμματική περίοδο 2006-2013). Επιπλέον, οι εν λόγω συμβάσεις συμπληρώνουν τις προ-εμπορικές δημόσιες συμβάσεις ολοκληρώνοντας το κύκλο καινοτομίας, ο οποίος εκκινά από την ανάπτυξη μέσω της έρευνας καινοτόμων λύσεων (προ-εμπορικές δημόσιες συμβάσεις) και καταλήγει με την είσοδό τους στην αγορά με την μορφή καινοτόμων προϊόντων ή υπηρεσιών (δημόσιες συμβάσεις καινοτόμων λύσεων).

⁶ Αξιόλογο παράδειγμα αποτελεί το έργο A3T (Analysis of Application Areas and Technologies) της Περιφέρειας της Λομβαρδίας, Ιταλία, στο πλαίσιο του οποίου επιλέχθηκε το εργαλείο των δημοσίων συμβάσεων καινοτομίας, ως ένα εργαλείο από την πλευρά της ζήτησης προκειμένου να εμπλουτίσει την “εργαλειοθήκη” της περιφερειακής αρχής στην υλοποίηση της περιφερειακής πολιτικής έρευνας, τεχνολογίας, ανάπτυξης και καινοτομίας, η οποία μέχρι τότε (2009) εστίαζε στην πλευρά της προσφοράς, προκειμένου να παράσχει στους πολίτες και τις επιχειρήσεις καινοτόμα προϊόντα και υπηρεσίες, στο Vecchiato R. and Roveda C. (2014), Foresight for public procurement and regional innovation policy: The case of Lombardy, Research Policy 43, σ.438-450.

1.2. Οι προ-εμπορικές δημόσιες συμβάσεις

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο το βασικό κείμενο για τον ορισμό και την αποσαφήνιση του όρου των προ-εμπορικών δημόσιων συμβάσεων αποτελεί η Ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο "Προ-εμπορικές δημόσιες συμβάσεις: προώθηση της καινοτομίας για την εξασφάλιση βιώσιμων και ποιοτικών δημόσιων υπηρεσιών στην Ευρώπη"⁷. Στην εν λόγω Ανακοίνωση περιγράφεται το αντικείμενο και ο τρόπος υλοποίησης των προ-εμπορικών δημόσιων συμβάσεων με βασικό όμως γνώμονα και προϋπόθεση, τη συμβατότητά τους με την εσωτερική αγορά.

Στις προ-εμπορικές δημόσιες συμβάσεις, όπως άλλωστε συμβαίνει και σε όλες τις δημόσιες συμβάσεις, πρωταγωνιστικό ρόλο, μοχλό εκκίνησης αποτελεί η δημόσια ανάγκη. Μέσω των προ-εμπορικών δημόσιων συμβάσεων όμως γίνεται διασύνδεση της καινοτομίας με την ανάγκη του δημοσίου τομέα ανάγοντας την προσπάθεια για εκσυγχρονισμό των παρεχόμενων δημόσιων υπηρεσιών σε βασική παράμετρο για την ανάπτυξη της καινοτομίας στην Ευρώπη. Παράλληλα εξασφαλίζεται για τους συμμετέχοντες στη σύμβαση οικονομικούς φορείς (προμηθευτές και παρόχους υπηρεσιών) η αναγκαία αγορά για τα παραγόμενα καινοτόμα προϊόντα ή υπηρεσίες, κάτι που αναμφισβήτητα δημιουργεί τις απαραίτητες συνθήκες μέσα από τον ανταγωνισμό για τη δημιουργία καινοτόμων λύσεων που ανταποκρίνονται επακριβώς στη δημόσια ανάγκη σε κόστος όμως που θεωρείται ανταγωνιστικό.

Καθώς η δημόσια ανάγκη τίθεται στο τιμόνι της διαδικασίας ορίζοντας τα βήματα της γένεσης της καινοτομίας γίνεται αντιληπτό ότι οι περιφερειακοί και οι τοπικοί φορείς οι οποίοι βρίσκονται πιο κοντά στις κοινωνικές ανάγκες ανάγονται σε βασικούς παράγοντες υλοποίησης των δημοσίων συμβάσεων καινοτομίας και δη των προ-εμπορικών δημόσιων συμβάσεων. Μεγάλη σημασία όμως διαδραματίζει η διαδικασία καθορισμού της δημόσιας ανάγκης, η οποία καθώς θα αποτελέσει τη βάση για υλοποίηση επενδύσεων με την έννοια της χρηματοδότησης ερευνητικού έργου θα πρέπει να είναι μια υπαρκτή ανάγκη. Σε επίπεδο περιφερειακών και τοπικών φορέων τούτο μπορεί να επι-

⁷ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών - Προ-εμπορικές δημόσιες συμβάσεις: προώθηση της καινοτομίας για την εξασφάλιση βιώσιμων και ποιοτικών δημόσιων υπηρεσιών στην Ευρώπη COM/2007/0799 τελικό και SEC(2007) 1668-Εγγραφο Εργασίας των Υπηρεσιών της Επιτροπής συνοδευτικό έγγραφο στην Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών - Προ-εμπορικές δημόσιες συμβάσεις: προώθηση της καινοτομίας για την εξασφάλιση βιώσιμων και ποιοτικών δημόσιων υπηρεσιών στην Ευρώπη-Παράδειγμα πιθανής μεθόδου προμήθειας υπηρεσιών Έρευνας και Ανάπτυξης μέσω καταμερισμού κινδύνων - οφελών με όρους αγοράς, δηλαδή προ-εμπορικές συμβάσεις.

τευχθεί είτε μέσω της ανάλυσης σε κρίσιμα ζητήματα, που απασχολούν το φορέα αυτό, της υφιστάμενης κατάστασης και της εξέτασης των δυνατοτήτων να αντιμετωπιστούν τα ζητήματα αυτά μέσω νέων τεχνολογικών λύσεων είτε μέσω της ενεργού συμμετοχής των πολιτών στην ιεράρχηση των προβλημάτων, που τυχόν αντιμετωπίζει μια τοπική αρχή και στην συνέχεια τη διερεύνηση της περίπτωσης τα ζητήματα αυτά να αντιμετωπιστούν με τη βοήθεια της τεχνολογίας.

Για παράδειγμα ένας δήμος ή περιφέρεια, το οδικό δίκτυο των οποίων αντιμετωπίζει οξύ πρόβλημα κυκλοφοριακής συμφόρησης σε ώρες αιχμής μπορεί να αναζητήσει λύσεις για ρύθμιση της κυκλοφορίας με χαμηλότερο από το υφιστάμενο κόστος, στρεφόμενος για το λόγο αυτό στην τεχνολογία και υλοποιώντας μια προεμπορική δημόσια σύμβαση για να δοκιμάσει καινοτόμες λύσεις, που ξεπερνούν την υφιστάμενη τεχνολογία αιχμής⁸.

Σε αντίθεση με το προηγούμενη περίπτωση, η οποία αποτελεί ένα πρόβλημα το οποίο είναι γνωστό στην αναθέτουσα αρχή, η τελευταία εφόσον αποτελεί δήμο ή περιφέρεια θα μπορούσε να εντάξει τον καθορισμό του προβλήματος, που χρήζει λύσης μέσω της ανάπτυξης καινοτόμων λύσεων, στο πλαίσιο μιας συμμετοχικής διαδικασίας, όπου οι πολίτες είτε απευθείας είτε για παράδειγμα μέσω της Δημοτικής Επιτροπής Διαβούλευσης ή της Περιφερειακής Επιτροπής Διαβούλευσης των άρθρων 76 και 178 αντίστοιχα του Ν. 3852/2010⁹, θα μπορούσαν να εκφράσουν την άποψη τους σχετικά με τις δημόσιες ανάγκες που χρήζουν άμεσης αντιμετώπισης. Το πλεονέκτημα της δεύτερης περίπτωσης αποτελεί το γεγονός ότι οι πολίτες αυτοί θα μπορούσαν με κάποιο τρόπο να μετάσχουν στη διαδικασία υλοποίησης της σύμβασης συμμετέχοντας για παράδειγμα σε γνωμοδοτική επιτροπή εν δυνάμει χρηστών, ελέγχοντας παράλληλα την εξέλιξη της γένεσης της καινοτομίας, εκφράζοντας με τον τρόπο αυτό τις απόψεις και τις εμπειρίες του τελικού αποδέκτη.

1.2.1 Αντικείμενο των προ-εμπορικών δημόσιων συμβάσεων

Οι προ-εμπορικές δημόσιες συμβάσεις αποτελούν συμβάσεις έρευνας και ανάπτυξης. Η αναθέτουσα αρχή μέσω των προ-εμπορικών δημόσιων συμβάσεων αγοράζει υπηρεσίες έρευνας και ανάπτυξης με απώτερο στόχο να δοκιμάσει τουλάχιστον δύο τεχνολογικές λύσεις, οι οποίες θα αντιμετωπίζουν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο την ανάγκη της με το χαμηλότερο, παράλληλα, δυνατό κόστος. Το παραγόμενο από την προ-εμπορική δημόσια σύμβαση αποτέλεσμα του ερευνητικού έργου

⁸ CHARM-PCP Factsheet (2016) στη διεύθυνση <https://www.rijkswaterstaat.nl/english/about-us/doing-business-with-rijkswaterstaat/charm-pcp/index.aspx>.

⁹Ν. 3852/2010 (ΦΕΚ 87 τεύχος Α/7-6-2010) Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης - Πρόγραμμα Καλλικράτης

ήτοι το καινοτόμο προϊόν ή υπηρεσία δεν αποτελεί αντικείμενο της προ-εμπορικής δημόσιας σύμβασης αλλά μιας άλλης σύμβασης, η οποία είναι νομικά διαχωρισμένη σε σχέση με την προ-εμπορική δημόσια σύμβαση, η οποία λέγεται δημόσια σύμβαση καινοτόμων λύσεων, το αντικείμενο της οποίας θα εξετάσουμε παρακάτω.

Καθώς οι αναθέτουσες αρχές μέσω της προ-εμπορικής δημόσιας σύμβασης δοκιμάζουν απλά τις τεχνολογικές λύσεις, που είναι δυνατό να αναπτύξει και να προσφέρει η αγορά, προχωρούν με το πέρας της διαδικασίας της ως άνω σύμβασης στην αγορά και ανάπτυξη των παραγόμενων λύσεων, μόνο εφόσον οι τελευταίες ανταποκρίνονται πλήρως και προσηκόντως στις προδιαγραφές και το κόστος, όπως αυτές έχουν αναλυτικά περιγραφεί στη διακήρυξη.

Σε νομικό επίπεδο θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι προ-εμπορικές δημόσιες συμβάσεις¹⁰ βρίσκονται εκτός του πεδίου εφαρμογής των Οδηγιών 2014/24 και 2014/25¹¹ και κατά συνέπεια του Ν.4412/2016. Τούτο πρακτικά όμως δε σημαίνει ότι για τις προ-εμπορικές δημόσιες συμβάσεις δε βρίσκουν εφαρμογή και οι θεμελιώδεις αρχές του ευρωπαϊκού δικαίου, που ισχύουν για όλες τις δημόσιες συμβάσεις. Ως εκ τούτου οι προ-εμπορικές δημόσιες συμβάσεις θα πρέπει να διενεργούνται με διαφανή τρόπο και να σέβονται τις αρχές της αναλογικότητας καθώς και της ίσης μεταχείρισης και μη διάκρισης των δυνητικών αναδόχων¹².

Ειδικά για τις προ-εμπορικές δημόσιες συμβάσεις για τις οποίες όπως αναφέρθηκε ανωτέρω ο ανταγωνισμός υπάρχει όχι μόνο μέχρι την κατακύρωση αλλά διατηρείται και κατά τη διάρκεια της

¹⁰ Σύμφωνα με το άρθρο 14 της Οδηγίας 2014/24, η Οδηγία εφαρμόζεται μόνο για τις δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών έρευνας και ανάπτυξης για τις οποίες τα προϊόντα του ερευνητικού έργου ανήκουν αποκλειστικά στις αναθέτουσες αρχές για ίδια χρήση κατά την άσκηση της δραστηριότητας τους με την επιπρόσθετη προϋπόθεση βέβαια ότι και η παροχή της υπηρεσίας αμείβεται εξ ολοκλήρου από την αναθέτουσα αρχή

¹¹ Στο Προοίμιο τους ρητά ορίζεται ότι οι προ-εμπορικές δημόσιες συμβάσεις δεν εμπίπτουν στο ρυθμιστικό τους πεδίο αίροντας πλέον οποιαδήποτε ασάφεια γύρω από το ζήτημα αυτό.

¹² Για τις προεμπορικές δημόσιες συμβάσεις, που υλοποιούνται στο πλαίσιο του Προγράμματος Ορίζοντας 2020 εισάγονται περισσότερες προϋποθέσεις. Έτσι λοιπόν οι εν λόγω προεμπορικές δημόσιες συμβάσεις θα πρέπει να διενεργούνται με ανοικτές διαδικασίες. Τούτο βέβαια συνάγεται από το ότι προϋπόθεση για την υλοποίηση προεμπορικών δημόσιων συμβάσεων στο πλαίσιο του Ορίζοντα 2020 αποτελεί το γεγονός ότι θα πρέπει να προηγηθεί ανοιχτή διαβούλευση της αγοράς, γεγονός που βέβαια δε συνάδει με μια μεταγενέστερη κλειστού τύπου διαδικασία. Για το θέμα αυτό βλ. Απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής C(2016)1349 της 9 Μαρτίου 2016, H2020 Work Programme 2016-17, General Annex E. Για τις προεμπορικές όμως δημόσιες συμβάσεις, που λαμβάνουν χώρα εκτός του Ορίζοντα 2020 είναι δυνατό - καθώς δεν υφίσταται ανάλογη υποχρέωση - να χρησιμοποιηθούν και διαδικασίες που δε χαρακτηρίζονται ως ανοιχτές εφόσον τούτο δικαιολογείται από τη φύση της σύμβασης και με την προϋπόθεση φυσικά ότι δεν νοθεύεται ο ανταγωνισμός και υπάρχει σεβασμός της αρχής της ίσης μεταχείρισης και μη διάκρισης των υποψήφιων αναδόχων.

εκτέλεσης των συμβάσεων, ο σεβασμός της αρχής της ίσης μεταχείρισης και μη διάκρισης δεν αφορά μόνο τους υποψήφιους αναδόχους στην αρχική διαδικασία, αλλά εκτείνεται και στους αναδόχους-υποψηφίους αναδόχους που συνεχίζουν στις επόμενες φάσεις του ερευνητικού έργου.

Το σημαντικότερο όμως είναι ότι οι προ-εμπορικές δημόσιες συμβάσεις βρίσκονται εκτός και του ρυθμιστικού πεδίου της Συμφωνίας Δημοσίων Συμβάσεων (ΣΔΣ) του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ)¹³. Τούτο έχει ως αποτέλεσμα, σε περίπτωση συγχρηματοδοτούμενης από το πρόγραμμα Ορίζοντα 2020 προ-εμπορικής δημόσιας σύμβασης, να μπορεί νομίμως να ισχύει ο περιοσμός της υλοποίησης του ερευνητικού έργου εντός των γεωγραφικών ορίων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των συνδεδεμένων με το πρόγραμμα Ορίζοντα 2020 χωρών¹⁴, γεγονός, το οποίο δε θα ήταν εφικτό εάν βρισκόταν εντός του ρυθμιστικού πεδίου της ως άνω αναφερθείσας ΣΔΣ του ΠΟΕ.

1.2.2 Βασικά χαρακτηριστικά των προ-εμπορικών δημόσιων συμβάσεων

Ένα από τα κύρια χαρακτηριστικά των προ-εμπορικών δημόσιων συμβάσεων αποτελεί το γεγονός ότι τα αποτελέσματα του ερευνητικού έργου δεν ανήκουν κατ' αποκλειστικότητα στις αναθέτουσες αρχές.

Με την έννοια αποτελέσματα του ερευνητικού έργου νοούνται τόσο τα δικαιώματα διανοητικής διαδικασίας, που γεννώνται στο πλαίσιο της προ-εμπορικής δημόσιας σύμβασης όσο και τα αποτελέσματα, συμπεριλαμβανομένων πληροφοριών, υλικών και γνώσης, που προκύπτουν από συγκεκριμένο έργο, ανεξάρτητα από το αν μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο προστασίας.

Η αναθέτουσα αρχή αποκτά δικαίωμα ελεύθερης χωρίς καταβολή δικαιωμάτων (royalty – free) πρόσβασης στα αποτελέσματα του ερευνητικού έργου, που έχει λάβει χώρα στο πλαίσιο της Προ-εμπορικής δημόσιας σύμβασης. Το κέντρο βάρους τίθεται κυρίως στα δικαιώματα διανοητικής διαδικασίας για τα οποία η αναθέτουσα αρχή αποκτά δικαίωμα ελεύθερης πρόσβασης ακόμα και εάν τα δικαιώματα αυτά έχουν κατοχυρωθεί και προστατευθεί. Ποιος όμως αποτελεί τον κύριο των δικαιωμάτων αυτών; Η προ-εμπορική δημόσια σύμβαση μέσω του καταμερισμού κινδύνων και ωφελειών μεταξύ της αναθέτουσας αρχής και των προμηθευτών υπηρεσιών έρευνας και ανάπτυξης προβλέπει για τον οικονομικό φορέα προμηθευτή υπηρεσιών έρευνας και ανάπτυξης τη δυνατότητα παρακράτησης της κυριότητας των αποτελεσμάτων του ερευνητικού έργου και κυρίως των δι-

¹³ Bos L. and Corvers S. (2006) Pre-commercial Public Procurement, A missing link in the European Innovation Cycle Public Needs as a driver for innovation, στη διεύθυνση [http://www.eupian.eu/upload/knowdlegdebase/bos_corvers_ta_5_20061_def\[1\]._version.pdf](http://www.eupian.eu/upload/knowdlegdebase/bos_corvers_ta_5_20061_def[1]._version.pdf), σ.7.

¹⁴ Συνδεδεμένες χώρες στη διεύθυνση: http://ec.europa.eu/research/participants/data/ref/h2020/grants_manual/hi/3cpart/h2020-hi-list-ac_en.pdf

καιωμάτων διανοητικής διαδικασίας με απώτερο στόχο την περαιτέρω οικονομική εκμετάλλευσή τους από τον ως άνω προμηθευτή.

Τούτο βέβαια αντανακλάται και στην τιμή της προσφοράς, η οποία φυσικά θα είναι χαμηλότερη σε σχέση με την προσφορά, την οποία θα κατέθετε ο συγκεκριμένος πάροχος υπηρεσιών έρευνας και ανάπτυξης εάν τα διακαιώματα διανοητικής διαδικασίας και τα αποτελέσματα του ερευνητικού έργου εν γένει κρατούνταν κατ' αποκλειστικότητα από την αναθέτουσα αρχή.

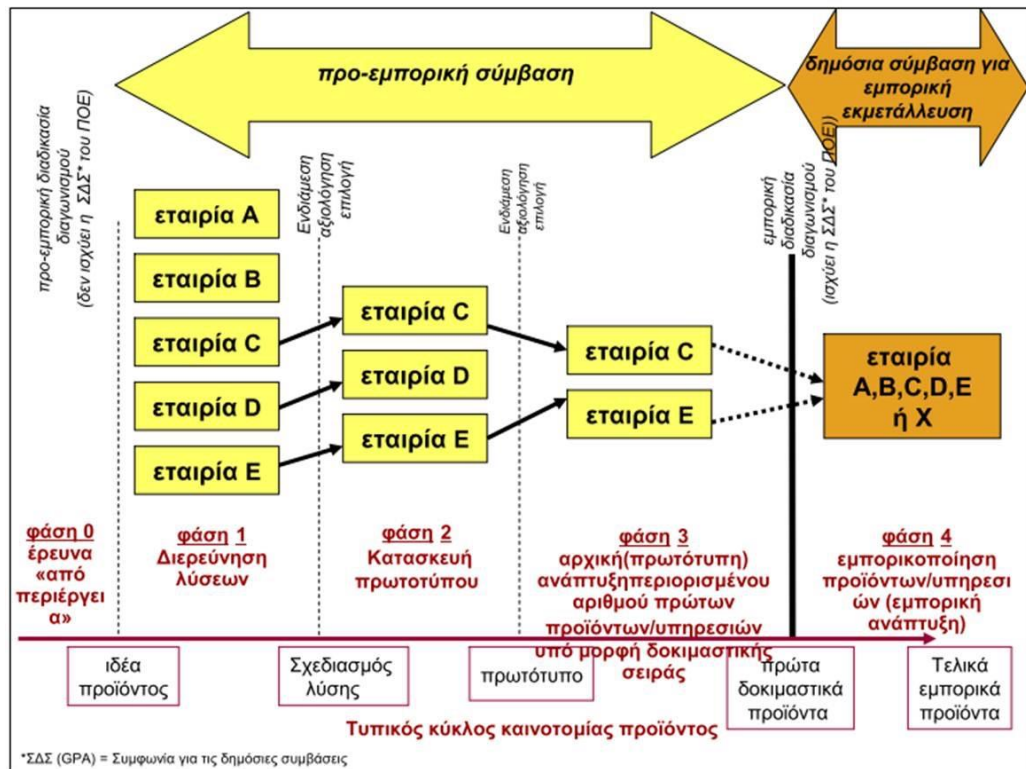
Επιπλέον για την αποφυγή κινδύνων νόθευσης του ανταγωνισμού, μέσω για παράδειγμα της δεσπόζουσας θέσης που είναι δυνατό να δημιουργηθεί προς όφελος του δικαιούχου προμηθευτή ή ακόμη και για να εξασφαλίσει μια ευρεία αλυσίδα ανεφοδιασμού στην αγορά¹⁵, η αναθέτουσα αρχή/φορέας δύναται να απαιτήσει από το δικαιούχο προμηθευτή τη χορήγηση μη αποκλειστικής άδειας χρήσης και εκμετάλλευσης των εν λόγω δικαιωμάτων διανοητικής διαδικασίας σε τρίτο δυνητικό προμηθευτή υπό δίκαιους και εύλογους όρους της αγοράς, ενώ παράλληλα διατάξεις, που επιτρέπουν την ανάκληση των δικαιωμάτων, που αποκτήθηκαν από τον προμηθευτή κατά τη διάρκεια του ερευνητικού έργου στο πλαίσιο της Σύμβασης διασφαλίζουν ότι τελευταίος δε θα προβεί σε χρήσεις που αντίκεινται στο δημόσιο συμφέρον (π.χ ανάκληση για λόγους δημόσιας ασφάλειας).

Χαρακτηριστικό γνώρισμα των προ-εμπορικών δημόσιων συμβάσεων αποτελεί και το γεγονός ότι η εν λόγω σύμβαση αναπτύσσεται σε ανταγωνιστικές φάσεις ανάλογα με την εξέλιξη του ερευνητικού έργου, οι οποίες καλύπτουν τη διερεύνηση της λύσης, την προτυποποίηση και την αρχική ανάπτυξη των πρώτων προϊόντων υπό τη μορφή σειράς δοκιμών.

Το παρακάτω διάγραμμα (1)¹⁶ απεικονίζει τη διαδικασία της προ-εμπορικής σύμβασης σε φάσεις, έως το σημείο ανάπτυξης των πρώτων δοκιμαστικών προϊόντων¹⁷.

¹⁵ Αντίθετη άποψη έχει εκφραστεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση Οργανισμών Έρευνας και Τεχνολογίας (EARTO) στο EARTO Paper on How to Boost Pre-Commercial Procurement in Horizon 2020 (2016), στη διεύθυνση http://www.earto.eu/fileadmin/content/09_Membership_Area/Meeting_Documents/EARTO_Paper_on_How_to_Boost_Pre-commercial_procurement_in_H2020_-_14_Apr....pdf, σύμφωνα με την οποία προκειμένου οι προμηθευτές να έχουν κίνητρο να συμμετάσχουν σε προκήρυξη προ-εμπορικής δημόσιας σύμβασης, θα έπρεπε να διατηρούν τα πνευματικά δικαιώματα των αποτελεσμάτων E&A και να μην υποχρεώνονται να δίνουν πρόσβαση σε τρίτους. Παραβλέπει όμως η ανωτέρω άποψη το γεγονός ό,τι σε περίπτωση που στην τρίτη φάση παραμείνει μόνο ένας ανάδοχος, τούτο θα σημάνει, υπό όρους, αντίθετη στους ενωσιακούς κανόνες, κρατική ενίσχυση.

¹⁶ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών - Προ-εμπορικές δημόσιες συμβάσεις: προώ-

Όπως απεικονίζεται και στο διάγραμμα, η πρώτη φάση (φάση διερεύνησης της λύσης) στοχεύει στην διερεύνηση των πιθανών λύσεων που θα μπορούσαν να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις της διακήρυξης. Η δεύτερη φάση αφορά στην κατασκευή του πρωτοτύπου, συμπεριλαμβανομένων και των τυχόν δοκιμών σε εργαστηριακές συνθήκες (εάν απαιτείται). Η τρίτη φάση της αρχικής ανάπτυξης περιορισμένου αριθμού πρώτων προϊόντων/υπηρεσιών αφορά στη δοκιμή τους σε πραγματικές συνθήκες. Εξίσου σημαντικό να τονιστεί είναι, πως όπως διαφαίνεται στο ανωτέρω διάγραμμα, σε κάθε φάση μειώνεται ο αριθμός των αναδόχων, για να καταλήξει η τρίτη φάση σε τουλάχιστον δύο αναδόχους, άρα στην αρχική ανάπτυξη περιορισμένου αριθμού τουλάχιστον δύο πρώτων

θηση της καινοτομίας για την εξασφάλιση βιώσιμων και ποιοτικών δημόσιων υπηρεσιών στην Ευρώπη {SEC(2007) 1668}-COM/2007/0799 τελικό, σ. 10.

¹⁷Cattadori M. and the team at PwC Strategy (2016), Study to define potential use of Innovation Procurement (PCP/PPI) supported by Horizon 2020, σ.10.

προϊόντων/υπηρεσιών, γεγονός που δεν αντίκειται στους ενωσιακούς κανόνες περί απαγόρευσης κρατικών ενισχύσεων¹⁸.

Τέλος, χαρακτηριστικό των προ-εμπορικών δημοσίων συμβάσεων είναι το γεγονός ότι τούτες ανατίθενται αποκλειστικά βάσει του κριτηρίου ανάθεσης της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη προσφοράς, από πλευράς βέλτιστης σχέσης ποιότητας-τιμής.

1.3. Οι δημόσιες συμβάσεις καινοτόμων λύσεων

Οι δημόσιες συμβάσεις καινοτόμων λύσεων (PPI)¹⁹ αφορούν την διαδικασία ανάθεσης όταν οι αναθέτουσες αρχές ενεργούν ως ο πρώτος αγοραστής, ο πελάτης, χρήστης, τελικός αποδέκτης που εισάγει στην αγορά τα καινοτόμα αγαθά ή τις υπηρεσίες, τα οποία δεν είναι ακόμη διαθέσιμα σε μεγάλης κλίμακας εμπορική βάση και που μπορεί να συμπεριλαμβάνουν και έλεγχο συμβατότητας²⁰. Οι δημόσιες συμβάσεις καινοτόμων λύσεων είναι μία συγκεκριμένη προσέγγιση για την προκήρυξη καινοτόμων λύσεων, κατά την οποία οι αναθέτουσες αρχές, ανακοινώνουν εξ αρχής την πρόθεσή τους να αγοράσουν μία σημαντική ποσότητα καινοτόμων λύσεων, εκτός και αν έχουν ήδη προχωρήσει σε προηγούμενη προ-εμπορική δημόσια σύμβαση. Στόχος τους είναι να ενθαρρύνουν και να προκαλέσουν την βιομηχανία να εισάγει στην αγορά λύσεις που έχουν την επιθυμητή ποιότητα με συμφερότερο κόστος και σε συγκεκριμένο χρονικό διάστημα. Αυτό που θα πρέπει να διαπιστωθεί, πριν από την περαιτέρω ανάπτυξη, είναι η ετοιμότητα της αγοράς, μέσω για παράδειγμα ελέγχων συμβατότητας, πιστοποίηση ή πιστοποιητικά ποιότητας των λύσεων.

¹⁸ Ανακοίνωση της Επιτροπής, Πλαίσιο σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για την έρευνα και ανάπτυξη και την καινοτομία (2014/C 198/01)

¹⁹ Ο όρος χρησιμοποιείται διαφοροποιημένος σε κάποιες χώρες, όπως για παράδειγμα στην Μεγάλη Βρετανία ονομάζεται Σύμβαση Μελλοντικής Δέσμευσης (Forward Commitment Procurement (FCP) και Δημόσια Σύμβαση Τεχνολογίας⁰, (teknikupphandling) στη Σουηδία. Σχετ. Uyarra E., Edler J., Gee S., Georghiou L. and Meow J. (2013) UK Public Procurement of Innovation: The UK Case, στο Public Procurement, Innovation and Policy: International Perspectives, σ. 233-257. Επίσης, στην Μεγάλη Βρετανία το SBRI του HB και στην Ολλανδία το SBIR που προσφέρουν συμβόλαια για την ανάπτυξη λύσεων σε ειδικά προβλήματα που εντοπίζονται στις δημόσιες υπηρεσίες. Τα προγράμματα αυτά ακολουθούν την προσέγγιση που καθορίζεται στην ανακοίνωση της Επιτροπής για τις προ-εμπορικές δημόσιες συμβάσεις.

²⁰ Άρθρο 2(18), Πρόγραμμα Ορίζοντας 2020, Κανόνες για Συμμετοχή, Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1290/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 2013 σχετικά με τη θέσπιση των κανόνων συμμετοχής και διάδοσης του «Ορίζων 2020 – Πρόγραμμα-πλαίσιο έρευνας και καινοτομίας (2014-2020)» και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1906/2006.

Η σχηματική αποτύπωση των συμβάσεων καινοτόμων λύσεων, σύμφωνα με το παραπάνω διάγραμμα (1), αναφέρεται στη διαδικασία της εμπορικής εκμετάλλευσης, τούτο δε σημαίνει πως διέπεται από τη Συμφωνία περί Δημοσίων Συμβάσεων του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου και δεν εξαιρείται όπως η προ-εμπορική διαδικασία ανάπτυξης.

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, οι δημόσιες συμβάσεις καινοτόμων λύσεων αφορούν σε καινοτόμες λύσεις που δεν είναι ακόμη διαθέσιμες σε μεγάλης κλίμακας εμπορική βάση. Αυτό περιλαμβάνει επίσης και λύσεις που βασίζονται μεν σε υφιστάμενες τεχνολογίες αλλά χρησιμοποιούνται με έναν νέο, καινοτόμο τρόπο. Οι λύσεις μπορεί να έχουν (μερικώς) αναπτυχθεί σε μικρή κλίμακα (για παράδειγμα δοκιμή μίας σειράς μόνο προϊόντων και μπορεί να πρόκειται ή να είναι ήδη διαθέσιμες σε μικρές ποσότητες στην αγορά. Παρόλ' αυτά, εξαιτίας των ενδεχόμενων κινδύνων ή αβεβαιότητας της αγοράς, οι καινοτομίες αυτές δεν έχουν παραχθεί σε μεγάλη κλίμακα και δεν κατά συνέπεια δεν ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις των αναθετουσών αρχών στη σχέση κόστους/ωφέλους, για μία ευρύτερη ανάπτυξη.

Το γεγονός αυτό, καθιστά τις δημόσιες συμβάσεις καινοτόμων λύσεων ιδιαίτερες χρήσιμες σε συγκεκριμένους τομείς, όπως είναι για παράδειγμα οι μεταφορές, η υγεία, ο κατασκευαστικός κλάδος, η ηλεκτρονική διακυβέρνηση, η διαχείριση των απορριμμάτων, η ανακύκλωση, όπου ο δημόσιος τομέας, εν προκειμένω και η τοπική αυτοδιοίκηση κατέχουν ένα μεγάλο κομμάτι της ζήτησης και μπορούν έτσι να χρησιμοποιήσουν την προκήρυξη καινοτόμων λύσεων ως ένα μέσο για να ανταποκριθούν σε σημαντικές κοινωνικές προκλήσεις όπως είναι οι βιώσιμες μεταφορές, η αποδοτικότητα των πόρων ή η υγεία και η τρίτη ηλικία²¹.

Οι συμβάσεις καινοτόμων λύσεων, όπως και οι προ-εμπορικές δημόσιες συμβάσεις, ανατίθενται και αυτές αποκλειστικά βάσει του κριτηρίου ανάθεσης της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη προσφοράς, από πλευράς βέλτιστης σχέσης ποιότητας-τιμής.

Η επιλογή των δημοσίων συμβάσεων καινοτόμων λύσεων, γίνεται κατά βάση, όπως και των προ-εμπορικών δημοσίων συμβάσεων, προκειμένου να προσδιοριστούν ανθρώπινες ανάγκες και κοινωνικά προβλήματα που δεν έχουν επί του παρόντος επιλυθεί. Συνήθως πρόκειται για μεγάλες προκλήσεις²² η αντιμετώπιση των οποίων είναι ιδιαίτερες δαπανηρή και χρονοβόρα και τα ζητήματα αυτά έρχεται να επιλύσει η προκήρυξη και η επιλογή καινοτόμων λύσεων μέσω μίας τέτοιας διαδικασίας.

²¹ European Commission (2014), Public Procurement as a Driver of Innovation, σ. 12.

²² Edquist C. (2012), Public Procurement for Innovation (PPI) as Mission-oriented Innovation Policy, Research Policy, σ. 21.

1.4. Συμπληρωματικότητα των προ-εμπορικών δημόσιων συμβάσεων καινοτομίας και των δημοσίων συμβάσεων καινοτόμων λύσεων.

Οι προ-εμπορικές δημόσιες συμβάσεις εστιάζουν στην φάση της Έρευνας και Ανάπτυξης πριν από την εμπορευματοποίηση της υπηρεσίας ή του προϊόντος, ενώ οι δημόσιες συμβάσεις καινοτόμων λύσεων, που δεν καλύπτουν το στάδιο της Έρευνας και Ανάπτυξης εστιάζουν στην εμπορευματοποίηση και διάχυση των λύσεων σε μεγαλύτερη και ευρύτερη κλίμακα, στην αγορά²³.

Με άλλα λόγια, οι προ-εμπορικές δημόσιες συμβάσεις καλύπτουν μόνο την ανάθεση των υπηρεσιών Έρευνας και Ανάπτυξης, με τέτοιο τρόπο που είναι διακριτός και διαχωρισμένος από οποιαδήποτε εν δυνάμει αγορά μεγάλων ποσοτήτων των τελικών προϊόντων (προϊόντων ή υπηρεσιών).

Η βασική διαφοροποίηση μεταξύ μίας προ-εμπορικής δημόσιας σύμβασης και μίας σύμβασης καινοτόμων λύσεων, αφορά στο γεγονός πως η τελευταία είναι κατάλληλη για τις περιπτώσεις όταν η επιθυμητή λύση έχει εισαχθεί ή πρόκειται να εισαχθεί στο εγγύς μέλλον στην αγορά και αρκεί η ανακοίνωση εκ μέρους της αναθέτουσας αρχής πως επιθυμεί να αγοράσει μία σημαντική ποσότητα λύσεων προκειμένου να ενθαρρύνει τους παρόχους/προμηθευτές να επενδύσουν στο να εισάγουν τις λύσεις τους στην αγορά. Με την προϋπόθεση βέβαια πως θα τηρούνται οι απαιτήσεις σχέσης κόστους-ωφέλους που έχουν τεθεί από την αναθέτουσα αρχή.

Εναλλακτικά, για περιπτώσεις κατά τις οποίες η λύση χρειάζεται ακόμη σημαντική προσπάθεια Έρευνας και Ανάπτυξης, ενώ η παρακολούθηση και ο έλεγχος από την πλευρά της ζήτησης είναι αναγκαίος κατά τη διάρκεια της ανάπτυξης, προκειμένου να διασφαλιστεί πως οι λύσεις που αναπτύσσονται ανταποκρίνονται σε όλες τις απαιτήσεις της αναθέτουσας αρχής, για παράδειγμα σε σχέση με την διαλειτουργικότητα και οι πάροχοι δεν είναι πιθανό να επενδύσουν σε τέτοιες λύσεις από μόνοι τους, τότε μία προ-εμπορική δημόσια σύμβαση ακολουθούμενη από μία δημόσια σύμβαση καινοτόμων λύσεων θα μπορούσε να αποτελέσει την ιδανική λύση.

1.5. Οι συμπράξεις καινοτομίας

²³ European Assistance for Innovation Procurement (EAfIP), Module 1, στη διεύθυνση <http://eafip.eu/toolkit/>

Με τον όρο συμπράξεις καινοτομίας, ή διαφορετικά «εταιρική σχέση καινοτομίας», νοείται η διαδικασία εκείνη που ακολουθείται για τις περιπτώσεις εκείνες για τις οποίες υπάρχει ανάγκη για καινοτόμο λύση που δεν είναι ήδη διαθέσιμη στην αγορά²⁴.

Η αναθέτουσα αρχή έχει την διακριτική ευχέρεια να αποφασίσει να δημιουργήσει τη σύμπραξη καινοτομίας με έναν ή περισσότερους εταίρους για να διενεργηθούν ξεχωριστές δραστηριότητες έρευνας και ανάπτυξης, προκειμένου να διαπραγματευτεί μία νέα καινοτόμο λύση κατά τη διάρκεια της διαδικασίας υποβολής προσφορών. Οι διαπραγματεύσεις κατά τη διάρκεια των διαδικασιών σύμπραξης καινοτομίας μπορούν να διεξάγονται σε διαδοχικές φάσεις, ούτως ώστε να μειώνεται ο αριθμός των προς διαπραγμάτευση προσφορών με την εφαρμογή των κριτηρίων ανάθεσης που ορίζονται στην προκήρυξη της σύμβασης, στην πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος ή στα έγγραφα της σύμβασης.

Στην ελληνική έννομη τάξη ο όρος αυτός εισήλθε προσφάτως, με το Ν. 4412/2016²⁵, σε εναρμόνιση με τις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ, σύμφωνα με τον οποίο, και συγκεκριμένα το άρθρο 26 αυτού, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να προσφεύγουν είτε στις ανοικτές ή κλειστές διαδικασίες των άρθρων 27 και 28 αντίστοιχα ή στις συμπράξεις καινοτομίας του άρθρου 31.

Η σύμπραξη καινοτομίας στοχεύει στην ανάπτυξη ενός καινοτόμου προϊόντος, υπηρεσίας ή έργου και στην επακόλουθη αγορά των αγαθών, υπηρεσιών ή έργων που προκύπτουν, υπό την προϋπόθεση ότι ανταποκρίνονται στα συμπεφωνημένα μεταξύ αναθετουσών αρχών και συμμετεχόντων επίπεδα επιδόσεων και μεγίστου κόστους.

Η σύμπραξη καινοτομίας διαρθρώνεται και αυτή σε διαδοχικές φάσεις, σύμφωνα με την ακολουθία των βημάτων της διαδικασίας έρευνας και καινοτομίας, η οποία μπορεί να περιλαμβάνει την κατασκευή αγαθών, την παροχή των υπηρεσιών ή την ολοκλήρωση των έργων. Η σύμπραξη καινοτομίας ορίζει ενδιάμεσους στόχους προς επίτευξη από τους εταίρους και προβλέπει την καταβολή της αμοιβής σε κατάλληλες δόσεις.

Με βάση τους ανωτέρω στόχους, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να αποφασίσει μετά από κάθε φάση να λύσει τη σύμπραξη καινοτομίας ή, σε περίπτωση σύμπραξης καινοτομίας με περισσότερους από έναν εταίρους, να περιορίσει τον αριθμό των εταίρων καταγγέλοντας επιμέρους συμβάσεις, υπό την

²⁴ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, Εμβληματική πρωτοβουλία στο πλαίσιο της στρατηγικής Ευρώπη 2020 Ένωση καινοτομίας SEC(2010) 1161, COM (2010) 546 τελικό. Η πρώτη ευρωπαϊκή σύμπραξη καινοτομίας συστήθηκε το 2012 με θέμα την ενεργό και υγιή γήρανση σύμφωνα με την Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, COM (2012) 83 τελικό.

²⁵Ν. 4412/2016 (ΦΕΚ 147 τεύχος Α' /08.08.2016): Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών (προσαρμογή στις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ).

προϋπόθεση ότι η αναθέτουσα αρχή έχει αναφέρει στα έγγραφα της σύμβασης τις δυνατότητες αυτές και τους όρους χρήσης τους.

Στις συμπράξεις καινοτομίας μπορεί να συμμετάσχει οποιοσδήποτε οικονομικός φορέας, σε συνέχεια προκήρυξης σύμβασης, προκειμένου να προχωρήσει η ποιοτική επιλογή βάσει συγκεκριμένων κατά περίπτωση κριτηρίων.

Στη συνέχεια της διαδικασίας, μπορούν να συμμετάσχουν μόνον οι οικονομικοί φορείς που έχουν προσκληθεί από την αναθέτουσα αρχή, κατόπιν της αξιολόγησης των πληροφοριών που έχουν υποβάλει κατά το αρχικό στάδιο, ενώ οι συμβάσεις ανατίθενται αποκλειστικά βάσει του κριτηρίου ανάθεσης της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη προσφοράς, από πλευράς βέλτιστης σχέσης ποιότητας-τιμής.

Περαιτέρω, ρυθμίζονται και επι μέρους ζητήματα όπως τα κριτήρια επιλογής που πρέπει να σχετίζονται με την ικανότητα των υποψηφίων στο πεδίο της έρευνας και της ανάπτυξης, καθώς και την ικανότητά τους όσον αφορά την ανάπτυξη και την εφαρμογή καινοτόμων λύσεων. Περαιτέρω, οι αναθέτουσες αρχές θα πρέπει να προσδιορίζουν εξ αρχής τις συμφωνίες που εφαρμόζονται στα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας, ενώ σύμφωνα με το άρθρο 21, δεν αποκαλύπτει στους λοιπούς εταίρους λύσεις που προτείνονται από εταίρο ή άλλες εμπιστευτικές πληροφορίες που διαβιβάζονται από αυτόν στο πλαίσιο της σύμπραξης χωρίς την έγγραφη συναίνεσή του. Η εν λόγω συναίνεση δεν λαμβάνει τη μορφή γενικής παραίτησης, αλλά παρέχεται σχετικά με την προτιθέμενη γνωστοποίηση των συγκεκριμένων πληροφοριών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ, ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΟΥΣ ΑΠΟ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΟΡΙΖΟΝΤΑΣ 2020-ΣΥΝΕΡΓΕΙΕΣ ΜΕ ΤΑ ΔΙΑΡΘΩΤΙΚΑ ΤΑΜΕΙΑ.

2.1 Εισαγωγή- Το Πρόγραμμα Ορίζοντας 2020

Το Πρόγραμμα Ορίζοντας 2020 είναι το χρηματοδοτικό πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη Έρευνα και τη Καινοτομία που καλύπτει την περίοδο 2014-2020 και υποστηρίζει τη στρατηγική "Ευρώπη 2020" που αναδεικνύει την έρευνα και την καινοτομία ως κεντρικούς μοχλούς για την έξυπνη, βιώσιμη και ολοκληρωμένη ανάπτυξη, στοχεύοντας παράλληλα στην αποτελεσματική αντιμετώπιση σημαντικών κοινωνικών προκλήσεων²⁶.

Στην κατεύθυνση αυτή, οι διασυνοριακές κοινές δημόσιες συμβάσεις καινοτομίας κατέχουν εξέχουσα θέση. Καταρχήν, με το όρο διασυνοριακές κοινές συμβάσεις νοείται η διασύνδεση δύο ή περισσότερων αναθετουσών αρχών, οι οποίες δημοσιεύουν από κοινού μία προκήρυξη, τα τεύχη της οποίας διέπονται από το δίκαιο του κράτους-μέλους στο οποίο έχει την έδρα του ο φορέας που έχει επιλεγεί ως επικεφαλής²⁷.

Ειδικότερα, το Πρόγραμμα Ορίζοντας 2020, προσφέρει μεταξύ άλλων τα παρακάτω είδη χρηματοδοτήσεων για την ενίσχυση κοινών διασυνοριακών δημοσίων συμβάσεων²⁸:

- Για την προετοιμασία και την από κοινού υλοποίηση προ-εμπορικών δημοσίων συμβάσεων ή δημόσιων συμβάσεων καινοτομίας, στο πλαίσιο των αντίστοιχων προσλήσεων υποβολής προτάσεων για δράσεις προε-μπορικών δημοσίων συμβάσεων και συμβάσεων καινοτόμων λύσεων.
- Για τη συνεργασία μεταξύ φορέων προκειμένου να προσδιορίσουν τις ευκαιρίες και να προετοιμαστούν και να σχεδιάσουν επικείμενες προ-εμπορικές δημόσιες συμβάσεις και δημόσιες συμβάσεις καινοτόμων λύσεων, στο πλαίσιο των προσκλήσεων υποβολής προτάσεων για δράσεις συντονισμού και υποστηρικτικές δράσεις.

²⁶ <http://www.ekt.gr/el/magazines/features/19242#sthash.0o8ZReFj.dpuf>

²⁷ Τέτοιες κοινές διασυνοριακές δημόσιες συμβάσεις συναντώνται εδώ και χρόνια σε χώρες όπως η Μεγάλη Βρετανία και η Σουηδία, στις οποίες οι τοπικές κυρίως αρχές αγοράζουν από κοινού, αν και στην Νότια Ευρώπη, η εμπειρία είναι πολύ περιορισμένη, European Commission (2008), Joint procurement Fact sheet στη διεύθυνση http://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/toolkit/module1_factsheet_joint_procurement.pdf.

²⁸ https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/sites/horizon2020/files/H2020_EL_KI0213413ELN.pdf,

Αξιοσημείωτο είναι πως οι ανωτέρω δράσεις μπορούν να χρηματοδοτηθούν στο πλαίσιο διαφόρων τομέων, όπως είναι η Υγεία, η Ασφάλεια, η Ενέργεια, οι Μεταφορές, το Διάστημα, η Κλιματική Αλλαγή/ Περιβάλλον, οι Υποδομές Ευρωπαϊκής Έρευνας, οι Τεχνολογίες Πληροφόρησης και Ενημέρωσης.

Τα ποσοστά χρηματοδότησης ανέρχονται σε 90% για τις προ-εμπορικές δημόσιες συμβάσεις, 35% για τις δημόσιες συμβάσεις καινοτόμων λύσεων και 100% για τις δράσεις συντονισμού και υποστηρικτικές δράσεις, ποσοστά που κρίνονται ικανοποιητικά να προσελκύσουν μεγάλο αριθμό υποψηφίων προς χρηματοδότηση, έργων.

Ενδεικτικά, για το 2016, ο συνολικός διαθέσιμος προϋπολογισμός ανήλθε σε περίπου σαράντα εκατομμύρια ευρώ, ενώ για το 2017 θα ανέλθει σε περίπου ογδόντα τέσσερα εκατομμύρια ευρώ²⁹.

Μία συνοπτική περιγραφή των διαθέσιμων στοιχείων σχετικά με χρηματοδοτούμενα έργα προ-εμπορικών δημοσίων συμβάσεων³⁰, περιλαμβάνει τα εξής αξιολογικά συμπεράσματα:

- Ποσοστό του 71% των προ-εμπορικών δημοσίων συμβάσεων έχουν αναδείξει ως αναδόχους μικρομεσαίες επιχειρήσεις, κατά βάση συνεργαζόμενες μεταξύ τους, ποσοστό που είναι διπλάσιο του μέσου όρου των “συμβατικών” δημοσίων συμβάσεων ανά την Ευρώπη.
- Ποσοστό του 31% των προ-εμπορικών δημοσίων συμβάσεων έχουν αναδείξει ως αναδόχους εταιρικά σχήματα διασυνοριακής συνεργασίας, ποσοστό που είναι είκοσι πέντε φορές μεγαλύτερο του μέσου όρου των “συμβατικών” δημοσίων συμβάσεων ανά την Ευρώπη.
- Ποσοστό του 32% των προ-εμπορικών δημοσίων συμβάσεων έχουν αναδείξει ως αναδόχους εταιρικά σχήματα στα οποία συμμετέχουν πανεπιστήμια ή ερευνητικά κέντρα, σε πολλές περιπτώσεις σε συνεργασία με πανεπιστημιακές νεοφυείς επιχειρήσεις.
- Συνεισφορά στην ανάπτυξη και στις νέες θέσεις εργασίας στην Ευρώπη: Σχεδόν όλοι οι υποψήφιοι ανάδοχοι, ήτοι το ποσοστό του 97,5% αυτών, υλοποιούν το 100% των δράσεων έρευνας και ανάπτυξης για την υλοποίηση της προ-εμπορικής δημόσιας σύμβασης, στην Ευρώπη.

²⁹ Bos L. (2016), PCP and PPI: European opportunities in 2016-2017 στη διεύθυνση <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/calls-eu-funding-opportunities-pre-commercial-procurement-and-public-procurement-innovative>.

³⁰ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/updated-results-ongoing-pre-commercial-procurements-pcp-projects>

2.2 Συνέργειες μεταξύ Ορίζοντα 2020 και Διαρθρωτικών Ταμείων για την υλοποίηση Δημόσιων Συμβάσεων Καινοτομίας.

Στη νέα Προγραμματική περίοδο οι συνέργειες μεταξύ του προγράμματος Ορίζοντα 2020 και των Διαρθρωτικών Ταμείων όχι απλά επιτρέπονται αλλά αντιθέτως ενθαρρύνονται ιδίως στο πλαίσιο της στρατηγικής για την έξυπνη εξειδίκευση. Όπως αναφέρθηκε στα προηγούμενα κεφάλαια η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μέσω του προγράμματος Ορίζοντα 2020 στηρίζει μόνο τις προ-εμπορικές δημόσιες συμβάσεις και τις δημόσιες συμβάσεις για την αγορά καινοτόμων λύσεων. Για το λόγο αυτό οι συνέργειες μεταξύ του Ορίζοντα 2020 και των Διαρθρωτικών Ταμείων θα επικεντρωθούν στο πλαίσιο του παρόντος στις ως άνω αναφερθείσες δημόσιες συμβάσεις καινοτομίας.

Η χρηματοδοτική υποστήριξη των δημόσιων συμβάσεων καινοτομίας μπορεί να πραγματοποιηθεί με δύο κυρίως τρόπους. Ο πρώτος τρόπος αφορά στην δέσμευση διαθέσιμου προϋπολογισμού από τον προϋπολογισμό ενός συγκεκριμένου επιχειρησιακού προγράμματος για τη στήριξη των δημόσιων συμβάσεων καινοτομίας (κυρίως των προ-εμπορικών δημόσιων συμβάσεων) . Στο πλαίσιο αυτό λαμβάνει χώρα ανοιχτή πρόσκληση από την αρμόδια διαχειριστική αρχή του εν λόγω προγράμματος, που απευθύνεται προς τους σχετικούς τελικούς δικαιούχους για τη υποβολή προτάσεων αναφορικά με την υλοποίηση δημόσιων συμβάσεων καινοτομίας. Χαρακτηριστική περίπτωση αντίστοιχου τρόπου στήριξης δημόσιων συμβάσεων καινοτομίας (προ-εμπορικών δημόσιων συμβάσεων καινοτομίας και δημόσιων συμβάσεων καινοτόμων λύσεων) αποτελεί η περίπτωση της Ιταλίας, η οποία στην προγραμματική περίοδο 2007-2014 και στο πλαίσιο του στόχου 1, ο οποίος αφορούσε την ενίσχυση της καινοτομίας, διέθεσε 150 εκατομμύρια για τη υλοποίηση δημόσιων συμβάσεων καινοτομίας στις λιγότερο αναπτυγμένες περιοχές της Νοτίου Ιταλίας.³¹

Ο δεύτερος τρόπος ενίσχυσης των δημόσιων συμβάσεων καινοτομίας δεν προβλέπει την απευθείας στήριξη των εν λόγω συμβάσεων στο πλαίσιο κάποιου στόχου του σχετικού επιχειρησιακού προγράμματος. Αντιθέτως οι συμβάσεις αυτές αντιμετωπίζονται ως εργαλείο για την υλοποίηση κάθε στόχου του επιχειρησιακού προγράμματος³². Έτσι για παράδειγμα χωρίς να υπάρχει πρόσκληση

³¹ Tsanidis V. (2015) Synergies between European Structural and Investment Funds (ESIF) and Horizon 2020 on Innovation Procurement στη διεύθυνση <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/innovation-procurement-workshop>.

³² Όσον αφορά την νέα προγραμματική περίοδο 2014-2020 αποκλείονται λόγω της φύσης τους ο στόχος 4 που έχουν ως κύριο σκοπό την ενίσχυση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και η όποια διασύνδεσή τους με τις δημόσιες συμβάσεις καινοτομίας θα γεννούσε θέμα κρατικών ενισχύσεων και ο στόχος 11 ο οποίος αφο-

που να προβλέπει την υλοποίηση δημόσιας σύμβασης καινοτομίας, όπως συμβαίνει στην προηγούμενη περίπτωση, είναι δυνατό η τελευταία να λαμβάνει χώρα στο πλαίσιο ενός έργου, που υλοποιείται με τη στήριξη των διαρθρωτικών ταμείων ως μέσο για την καλύτερη επίτευξη του στόχου έξι, ο οποίος προβλέπει τη διατήρηση και την προστασία του περιβάλλοντος και την προώθηση της ορθολογικής διαχείρισης της αποδοτικότητας των πόρων. Θα πρέπει βέβαια να σημειωθεί ότι η περίπτωση αυτή στήριξης από τα διαρθρωτικά ταμεία αφορά κυρίως τις δημόσιες συμβάσεις προμήθειας καινοτόμων λύσεων και σε λιγότερο βαθμό τις προ-εμπορικές δημόσιες συμβάσεις αφού οι τελικοί δικαιούχοι ενδιαφέρονται κατά βάση για την αγορά καινοτόμων λύσεων, που θα τους επιτρέψουν να επιτύχουν τους στόχους του συγκεκριμένου έργου τους και λιγότερο (δίχως βέβαια τούτο να απαγορεύεται) για τη δημιουργία μέσω της έρευνας και της ανάπτυξης καινοτόμων λύσεων.³³

Οι συνέργειες μεταξύ του προγράμματος Ορίζοντα 2020 και των διαρθρωτικών ταμείων διακρίνονται σε τέσσερις κατηγορίες. Η πρώτη κατηγορία³⁴, η οποία θεωρείται και η πιο δύσκολη και η οποία όμως έχει και τις περισσότερες προκλήσεις αφορά την υλοποίηση δημόσιων συμβάσεων καινοτομίας στο πλαίσιο ενός και μόνο έργου από τελικούς δικαιούχους, που χρηματοδοτούνται από διαφορετικές χρηματοδοτικές πηγές, ήτοι από τον Ορίζοντα 2020 και από τα διαρθρωτικά ταμεία. Η κατηγορία αυτή συνεργειών απαιτεί πολύ αυστηρή διαχείριση του σχετικού έργου, καθώς οι κανόνες και των δύο χρηματοδοτικών πηγών θα πρέπει να τηρούνται με απόλυτο σεβασμό από όλους τους τελικούς δικαιούχους ενώ παράλληλα θα πρέπει να υπάρχει σαφής διαχωρισμός των δαπανών σε σχέση με τη κάθε χρηματοδοτική πηγή. Παρά ταύτα η κατηγορία αυτή συνεργειών παρουσιάζει αρκετά πλεονεκτήματα κυρίως για τους τελικούς δικαιούχους, που προέρχονται από τις λιγότερο αναπτυγμένες περιοχές, οι οποίοι, καθώς διαθέτουν υψηλά ποσοστά χρηματοδότησης από τα διαρθρωτικά ταμεία, είναι δυνατό να συμμετάσχουν σε διαδικασίες υλοποίησης δημόσιων συμβάσεων καινοτομίας και να μοιραστούν την παραγόμενη γνώση με αναθέτουσες αρχές που προέρχονται από περισσότερο αναπτυγμένες περιοχές ακόμα και στην περίπτωση που ο Ορίζοντας 2020 προ-

ρά στην ενίσχυση των διοικητικών ικανοτήτων και δεξιοτήτων και ο οποίος διαδραματίζει σημαίνοντα ρόλο κυρίως στο πλαίσιο των συνεργειών με τον Ορίζοντα 2020.

³³ Tsanidis V. (2016) Possible synergies between European Structural and Investment Funds (ESIF) and Horizon 2020 in the programming period 2014-2020, European Commission , DG CNECT, στη διεύθυνση http://ec.europa.eu/information_society/newsroom/image/document/2016-37/synergies_innovation_procurement_updatewp2017_16968.pdf.

³⁴ Για την πρώτη αυτή κατηγορία συνεργειών βλ. αναλυτικά με την παράθεση παραδειγμάτων και συγκεκριμένων περιπτώσεων, Tsanidis V. (2015) Synergies between European Structural and Investment Funds (ESIF) and Horizon 2020 on Innovation Procurement στη διεύθυνση <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/innovation-procurement-workshop>. ο.π.

βλέπει χαμηλά ποσοστά χρηματοδότησης (όπως γίνεται κυρίως στην περίπτωση των δημόσιων συμβάσεων για την προμήθεια καινοτόμων λύσεων, όπου το ποσοστό χρηματοδότησης στον Ορίζοντα 2020 είναι μόλις 35 %).

Η δεύτερη³⁵ κατηγορία συνεργειών ονομάζεται διαδοχική χρηματοδότηση. Στην περίπτωση αυτή πρώτα λαμβάνει χώρα η δημιουργία του καινοτόμου προϊόντος ή υπηρεσίας μέσω έρευνας και ανάπτυξης, στο πλαίσιο μιας προ-εμπορικής δημόσιας σύμβασης, που στηρίζεται από μια χρηματοδοτική πηγή και στη συνέχεια γίνεται η αγορά του παραγόμενου καινοτόμου προϊόντος ή υπηρεσίας από τους ίδιους τελικούς δικαιούχους μέσω μιας σύμβασης για την αγορά καινοτόμων λύσεων, η οποία όμως στηρίζεται χρηματοδοτικά σε άλλη χρηματοδοτική πηγή. Έτσι λοιπόν για παράδειγμα ορισμένοι δήμοι, που αντιμετωπίζουν κοινά προβλήματα αναφορικά με τη διαχείριση και διάθεση των υδάτινών τους πόρων αποφασίζουν να ενώσουν τις δυνάμεις και τους διαθέσιμους προϋπολογισμούς τους και να δημιουργήσουν μέσω μιας προ-εμπορικής δημόσιας σύμβασης, η οποία ενισχύεται χρηματοδοτικά από τον Ορίζοντα 2020, καινοτόμες λύσεις για την αντιμετώπιση της συγκεκριμένης αυτής ανάγκης.

Η τρίτη κατηγορία³⁶ συνεργειών ονομάζεται παράλληλη χρηματοδότηση και αφορά στην παράλληλη χρήση χρηματοδοτήσεων από διαφορετικές χρηματοδοτικές πηγές. Για την ενίσχυση του αποτελέσματος μιας δημόσιας σύμβασης καινοτομίας που υλοποιείται με τη στήριξη μιας χρηματοδοτικής πηγής αξιοποιούνται διαθέσιμοι πόροι από άλλη χρηματοδοτική πηγή με στόχο κυρίως το όφελος να είναι μεγαλύτερο σε περιφερειακό ή τοπικό κυρίως επίπεδο. Έτσι λοιπόν παράδειγμα περίπτωσης παράλληλης χρηματοδότησης θα μπορούσε να αποτελέσει το παρακάτω. Ένας δήμος ή μια περιφέρεια, που συμμετέχει στην υλοποίηση μιας δημόσιας σύμβασης καινοτομίας, η οποία πραγματοποιείται με τη στήριξη του Ορίζοντα 2020 θα μπορούσε να αξιοποιήσει πόρους από τα διαρθρωτικά ταμεία και κυρίως πόρους του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (κυρίως στο πλαίσιο του στόχου 11 της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου 2014-2020) για την κατάρτιση και επιμόρφωση των δημόσιων υπαλλήλων, που συμμετέχουν ενεργά στην υλοποίηση της εν λόγω σύμβασης.

³⁵ Για τη δεύτερη κατηγορία συνεργειών βλ. Tsanidis V. (2015) Synergies between European Structural and Investment Funds (ESIF) and Horizon 2020 on Innovation Procurement στη διεύθυνση <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/innovation-procurement-workshop>, ό.π.

³⁶ Για την τρίτη κατηγορία συνεργειών βλ. Tsanidis V. (2015) Synergies between European Structural and Investment Funds (ESIF) and Horizon 2020 on Innovation Procurement στη διεύθυνση <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/innovation-procurement-workshop>, ό.π.

Τέλος, η τέταρτη κατηγορία³⁷ συνεργειών μεταξύ του Ορίζοντα 2020 και των διαρθρωτικών ταμείων για την υλοποίηση δημόσιων συμβάσεων καινοτομίας, η οποία αποτελεί και την πιο απλή περίπτωση συνεργειών, ονομάζεται εναλλακτική χρηματοδότηση. Στην περίπτωση αυτή ένα έργο που προβλέπει την υλοποίηση δημόσιας σύμβασης καινοτομίας και απορρίφθηκε από τον Ορίζοντα 2020, παρότι έλαβε υψηλή βαθμολογία, λόγω έλλειψης διαθέσιμου προϋπολογισμού, μπορεί να ζητήσει χρηματοδότηση από τα αντίστοιχα επιχειρησιακά προγράμματα των συγκεκριμένων τελικών δικαιούχων, οι οποίοι θα πρέπει να απευθυνθούν στις αντίστοιχες διαχειριστικές αρχές.

Κλείνοντας, άξια μνείας είναι τα παραδείγματα των σχετικών πρωτοβουλιών της Ουγγαρίας και της Λιθουανίας³⁸. Συγκεκριμένα, προ-εμπορικές δημόσιες συμβάσεις και δημόσιες συμβάσεις καινοτόμων λύσεων σχεδιάστηκαν στην Ουγγαρία στο πλαίσιο της Εθνικής Στρατηγικής για την Έρευνα και Ανάπτυξη και Καινοτομίας για την περίοδο 2013-2020³⁹ ενώ το Υπουργείο Οικονομικών της Λιθουανίας διαμόρφωσε κατευθυντήριες οδηγίες για τις προ-εμπορικές δημόσιες συμβάσεις και ο λιθουανικός οργανισμός για την Επιστήμη και Τεχνολογία (MITA) προσφέρει συγχρηματοδότηση από το Ευρωπαϊκό Διαρθρωτικό και Επενδυτικό Ταμείο προς τις δημόσιες αναθέτουσες αρχές προκειμένου να εκκινήσουν διαδικασίες προ-εμπορικών δημοσίων συμβάσεων⁴⁰.

³⁷ Για την τέταρτη κατηγορία συνεργειών βλ. Tsanidis V. (2015) Synergies between European Structural and Investment Funds (ESIF) and Horizon 2020 on Innovation Procurement στη διεύθυνση <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/innovation-procurement-workshop>, ό.π.

³⁸ European Assistance for Innovation Procurement (EAfIP), Module 1, στη διεύθυνση <http://eafip.eu/toolkit/>

³⁹ <http://www.nih.gov.hu/strategy/national-rdi-strategy/hungarian-rdi-strategy>

⁴⁰ https://ec.europa.eu/information_society/newsroom/image/document/2015-50/lithuania_12535.pdf

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Ο ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΕΔΑΦΙΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ

3.1. Εισαγωγή

Η ιδέα του Ευρωπαϊκού Ομίλου Εδαφικής Συνεργασίας (ΕΟΕΣ) αναδύθηκε από την ανάγκη και πίεση των διασυνοριακών κυρίως περιοχών της Ευρώπης, για την ενίσχυση της προώθησης της διασυνοριακής, διακρατικής και διαπεριφερειακής συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών και των περιφερειακών και τοπικών αρχών.

Την νομική του βάση αποτελεί αρχικά ο Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1082/2006⁴¹ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Ιουλίου 2006, ενώ το 2013, με σκοπό την αποσαφήνιση και τη διευκόλυνση της σύστασης και της λειτουργίας των ΕΟΕΣ, τούτος τροποποιήθηκε από τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1302/2013⁴².

Αξιοσημείωτο ενδιαφέρον στο πλαίσιο της παρούσας εργασίας, έχει το γεγονός πως οι παραπάνω Κανονισμοί επιτρέπουν στις περιφερειακές και στις τοπικές αρχές (αλλά και σε εθνικές αρχές στις μικρότερες ή με κεντρική διοίκηση χώρες), όπως και σε άλλες δημόσιες υπηρεσίες από διαφορετικά κράτη μέλη, να συστήνουν ομίλους με ανεξάρτητη νομική προσωπικότητα για την παροχή κοινών υπηρεσιών.

Στο πλαίσιο αυτό και διεπόμενος από το δίκαιο του κράτους-μέλους της έδρας του και έχοντας παράλληλα δικό του προϋπολογισμό, ένας ΕΟΕΣ δύναται, μεταξύ άλλων, να προκηρύσσει και αναθέτει διασυνοριακές κοινές δημόσιες συμβάσεις⁴³, γεγονός που τον καθιστά αυτομάτως τον μοναδικό φορέα που μπορεί από μόνος του, χωρίς δηλαδή την απαραίτητη σύμπραξη και άλλων φορέων, να υποβάλλει πρόταση για χρηματοδότηση έργου στο πλαίσιο του προγράμματος Ορίζοντας 2020⁴⁴

⁴¹ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1082/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 5ης Ιουλίου 2006 για τον Ευρωπαϊκό Όμιλο Εδαφικής Συνεργασίας (ΕΟΕΣ).

⁴² Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1302/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17ης Δεκεμβρίου 2013 για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1082/2006 για τον Ευρωπαϊκό Όμιλο Εδαφικής Συνεργασίας (ΕΟΕΣ) όσον αφορά την αποσαφήνιση, την απλούστευση και τη βελτίωση της διαδικασίας ίδρυσης και λειτουργίας αυτών των ομίλων.

⁴³ Spinach G. and Vara-Arribas G. (2009) The European Grouping of Territorial Cooperation (EGTC): New Spaces and Contracts for European Integration. EIPAScope, σ.6.

⁴⁴ Martinez Alfonso Alcolea (2014), Towards a New Generation of European Groupings of Territorial Cooperation, EStIF, σ.90.

και κατά συνέπεια στο πλαίσιο πρόσκλησης για δράση προ-εμπορικών δημοσίων συμβάσεων ή δημόσιων συμβάσεων καινοτόμων λύσεων.

3.2 Ο Ευρωπαϊκός Όμιλος Εδαφικής Συνεργασίας ως εργαλείο υλοποίησης δημόσιων συμβάσεων καινοτομίας.

Στόχος ενός Ευρωπαϊκού Ομίλου Εδαφικής Συνεργασίας είναι η ανάδειξη και διευκόλυνση της εδαφικής συνεργασίας, είτε αυτή είναι διασυνοριακή, είτε διεθνική είτε διαπεριφερειακή, μεταξύ των μελών του.

Το εργαλείο αυτό του ΕΟΕΣ περιοριζόταν κατά τα πρώτα χρόνια της θεσμοθέτησής του, στην υλοποίηση προγραμμάτων ή έργων εδαφικής συνεργασίας με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης μέσω του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης, του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου και/ή του Ταμείου Συνοχής.

Σήμερα όμως, υπό μία νέα προοπτική, μπορεί να γίνει ένα από τα πιο καινοτόμα εργαλεία για την ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των Κρατών-Μελών, με την υλοποίηση κοινών διασυνοριακών συμβάσεων σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Πράγματι, ένας Ευρωπαϊκός Όμιλος Εδαφικής Συνεργασίας είναι ένα νομικό εργαλείο ικανό να προσφέρει μία σταθερή και δυνατή νομική βάση για βιώσιμη διασυνοριακή συνεργασία⁴⁵. Ο συνδυασμός λοιπόν της Ευρωπαϊκής Οδηγίας 2014/24 που προβλέπει την υλοποίηση κοινών διασυνοριακών δημοσίων συμβάσεων, του Ευρωπαϊκού Προγράμματος Ορίζοντας 2020 που στηρίζει χρηματοδοτικά την υλοποίηση διασυνοριακών κοινών συμβάσεων καινοτομίας, προ-εμπορικών δημοσίων συμβάσεων και των συμβάσεων καινοτόμων λύσεων και παράλληλα αποδέχεται τη συμμετοχή ενός ΕΟΕΣ ως μοναδικού συμμετέχοντα (με προϋποθέσεις) οδηγεί στην ευκαιρία αξιοποίησής τους από τους ΕΟΕΣ.

Η συμμετοχή ενός ΕΟΕΣ ως μοναδικού συμμετέχοντα υπόκειται σε δύο όρους, προκειμένου η συμμετοχή να είναι συμβατή με την πρόβλεψη για τις ελάχιστες απαιτήσεις συμμετοχής, ήτοι το εταιρικό σχήμα θα πρέπει να αποτελείται από τρεις τουλάχιστον εταίρους από τρία διαφορετικά κράτη μέλη/συνδεδεμένα μέλη εκ των οποίων τουλάχιστον δύο είναι δημόσιες αναθέτουσες αρχές από δύο διαφορετικά κράτη μέλη/συνδεδεμένα μέλη. Έτσι ένας ΕΟΕΣ μπορεί να αποτελέσει τον μοναδικό εταίρο, αν μέλη του είναι τρεις τουλάχιστον εταίροι από τρία διαφορετικά κράτη-μέλη,

⁴⁵ Ponzio S. (2012), Joint procurement and innovation in the new EU Directive and in some EU-funded projects, στη διεύθυνση http://www.ius-publicum.com/repository/uploads/20_03_2015_13_12-Ponzio_IusPub_JointProc_def.pdf, σ.17.

εκ των οποίων τουλάχιστον δύο είναι δημόσιες αναθέτουσες αρχές από δύο διαφορετικά κράτη μέλη. Επιπλέον, ο ΕΟΕΣ θα πρέπει να έχει την αρμοδιότητα, όπως αυτή προκύπτει από το Καταστατικό του ή το Εταιρικό Σύμφωνο, να αγοράζει υπηρεσίες Έρευνας και Ανάπτυξης ή να προμηθεύεται καινοτόμες λύσεις στο όνομα και για λογαριασμό των αναθετουσών αρχών-μελών του.

Περαιτέρω, σε ό,τι αφορά το ευρύτερο θεσμικό πλαίσιο, είναι προφανές πως το δίκαιο που θα διέπει τις προ-εμπορικές δημόσιες συμβάσεις και τις δημόσιες συμβάσεις καινοτόμων λύσεων θα είναι το δίκαιο που διέπει τον ΕΟΕΣ .

Όλα τα παραπάνω οδηγούν σαφώς σε μία πετυχημένη επιλογή καθώς με τον τρόπο αυτό διασφαλίζεται καλύτερος συντονισμός και διαχείριση των προπαρασκευαστικών ενεργειών και της διαδικασίας της δημόσιας σύμβασης καινοτομίας και ενισχύεται ο διασυνοριακός χαρακτήρας του έργου και κυρίως η βιωσιμότητα της συνεργασίας μεταξύ των ωφελουμένων σε σχέση με μελλοντικές κοινές ή όχι, δημόσιες συμβάσεις καινοτομίας, ή όχι, ή με άλλες σχετικές προτάσεις έργων.

Το σημαντικότερο όμως είναι ότι με τον τρόπο αυτό, ο ΕΟΕΣ μπορεί να αποτελέσει όχημα για μια σταθερή συνεργασία μεταξύ ευρωπαϊκών πόλεων, οι οποίες μέσω της δημιουργίας, κατόπιν της έρευνας και ανάπτυξης ή της αγοράς καινοτόμων λύσεων θα μπορούσαν να προσφέρουν λύσεις – σε χαμηλότερο κόστος – σε προβλήματα κοινά αλλά και να βελτιώσουν την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών προς πολλούς ευρωπαίους πολίτες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΝΕΑΠΟΛΗΣ-ΣΥΚΕΩΝ

4.1. Εισαγωγή- Ο δήμος Νεάπολης-Συκεών

Η ευρωπαϊκή πρακτική έχει να επιδείξει σειρά καλών πρακτικών διασυνοριακών δημόσιων συμβάσεων καινοτομίας. Η υιοθέτησή τους σε εθνικό επίπεδο βρίσκεται σε πολύ πρώιμο στάδιο, καθώς δεν συναντώνται μέχρι σήμερα ουσιαστικές προσπάθειες εφαρμογής τέτοιων διαδικασιών. Τούτο δε πιθανόν, εξαιτίας απουσίας ουσιαστικής εθνικής στρατηγικής για την καινοτομία αλλά και έλλειψης δυναμικής τοπικής παραγωγής, η οποία και θα έδινε την ώθηση στην τεχνολογική εξέλιξη⁴⁶ και αντίστοιχα το έναυσμα στις αναθέτουσες αρχές.

Πιθανότατα απαιτείται καλύτερη κατανόηση της έννοιας της καινοτομίας στο δημόσιο τομέα και φυσικά του νομικού πλαισίου που διέπει τις δημόσιες συμβάσεις καινοτομίας, η ευελιξία του οποίου αποτελεί σχεδόν πρωτόγνωρο στοιχείο για την εθνική έννομη τάξη.

Στην κατεύθυνση αυτή, μονόδρομο αποτελεί η καταρχήν διατύπωση των βασικών αξόνων που ένας δήμος, ως αναθέτουσα αρχή, εν προκειμένω ο δήμος Νεάπολης-Συκεών, θα μπορούσε να ακολουθήσει, στο πλαίσιο πάντοτε των περιορισμών που θέτει η εθνική νομοθεσία.

Ο δήμος Νεάπολης-Συκεών είναι ένας εκ των δήμων του Πολεοδομικού Συγκροτήματος της Θεσσαλονίκης, ο οποίος σε ευρωπαϊκό επίπεδο έχει αναπτύξει συνεργασίες στο πλαίσιο ευρωπαϊκών προγραμμάτων με φορείς από όλες σχεδόν τις χώρες της Ευρώπης⁴⁷, ενώ αποτελεί ένα εκ των ιδρυτικών μελών του Ευρωπαϊκού Ομίλου Εδαφικής Συνεργασίας με την επωνυμία “ΕΛΙΚΑΣ ΑΜΚΕ”⁴⁸, του οποίου καταστατικοί σκοποί αποτελούν οι έντεκα θεματικοί στόχοι της Στρατηγικής Ευρώπης 2020.

Βάσει λοιπόν των δεδομένων αρμοδιοτήτων του δήμου Νεάπολης-Συκεών ως φορέα τοπικής αυτοδιοίκησης, όπως αυτές κατά βάση απορρέουν από το Ν. 3463/2006⁴⁹ και Ν. 3852/2010⁵⁰, των ανα-

⁴⁶ Tsipouri L. and Athanassopoulou S. (2013), Public Procurement for Innovation in Greece στο Public Procurement, Innovation and Policy, International Perspectives, σ. 153.

⁴⁷ Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δήμου Νεάπολης-Συκεών, 2015-2019, σ. 121

⁴⁸ ΥΑ 14514/26-4-2016 του Υπουργού Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης την Έγκριση συμμετοχής φορέων στον Ε.Ο.Ε.Σ. «ΕΛΙΚΑΣ Α.Μ.Κ.Ε» (ΦΕΚ 1503 τεύχος Β’/26-5-2016).

⁴⁹ Ν. 3463/2006 (ΦΕΚ114 τεύχος Α’/8-6- 2006) Κώδικας Δήμων και Κοινοτήτων

⁵⁰ Ν. 3852/2010 (ΦΕΚ 87 τεύχος Α’ /7-6-2010) Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης - Πρόγραμμα Καλλικράτης

πτυξιακών προτεραιοτήτων που έχουν τεθεί στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα 2015-2019, της εμπειρίας του σε διασυνοριακές συνεργασίες, αλλά και των ευκαιριών που ανακύπτουν με τη συμμετοχή του στον ΕΟΕΣ ΕΛΙΚΑΣ, στην παρούσα επιχειρείται η καταγραφή καταρχήν ενός οδικού χάρτη ενεργειών για την υλοποίηση δημόσιων συμβάσεων καινοτομίας και η ανάδειξη καλών ευρωπαϊκών πρακτικών, προκειμένου ο δήμος Νεάπολης-Συκεών να αποτελέσει μοχλό καινοτομίας⁵¹.

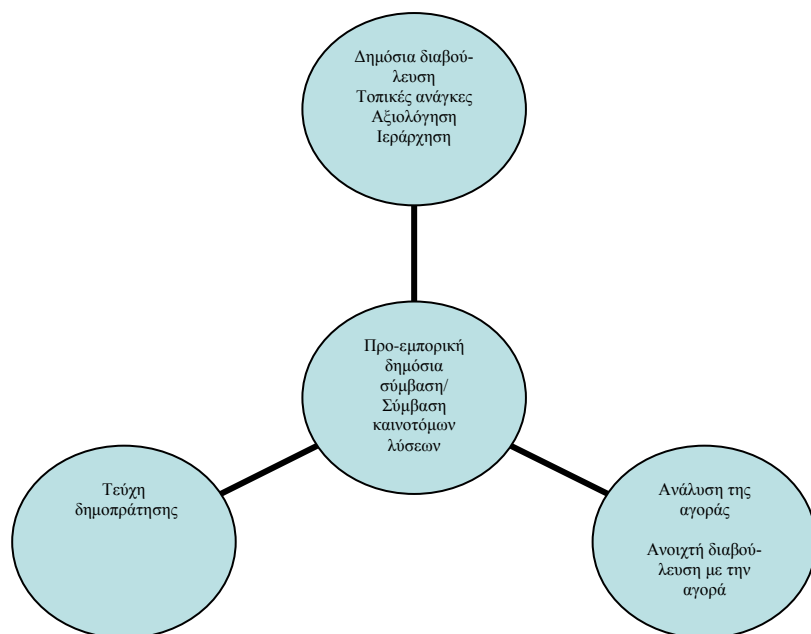
4.2. Οδικός χάρτης ενεργειών για τις δημόσιες συμβάσεις καινοτομίας

Η ευρωπαϊκή εμπειρία φορέων τοπικής και περιφερειακής αυτοδιοίκησης έχει καταδείξει πως για την υλοποίηση δημόσιων συμβάσεων καινοτομίας και τα επιτυχή αποτελέσματά τους, πρέπει να προηγηθεί σαφώς μία σειρά ενεργειών, καταρχήν σε τοπικό επίπεδο, και στη συνέχεια, σε διασυνοριακό επίπεδο, στην περίπτωση που πρόκειται για διασυνοριακές κοινές συμβάσεις.

Η δέσμη ενεργειών δεν απέχει καθόλου από τις πρακτικές που ένας φορέας τοπικής αυτοδιοίκησης, όπως ο δήμος Νεάπολης-Συκεών, ακολουθεί στο πλαίσιο θεσμοθετημένων κανονιστικών διαδικασιών, όπως για παράδειγμα στη διαμόρφωση του πενταετούς Στρατηγικού και Επιχειρησιακού Προγραμματισμού, του ετήσιου Προϋπολογισμού, του ετήσιου προγράμματος Τεχνικών Έργων.

Σχηματικά θα μπορούσε να αποδοθεί ως κατωτέρω στο διάγραμμα (2):

⁵¹ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, Εμβληματική πρωτοβουλία στο πλαίσιο της στρατηγικής Ευρώπη 2020 Ένωση καινοτομίας SEC(2010) 1161, COM (2010) 546 τελικό.

Αναλυτικότερα, αυτό που πρέπει να γίνει καταρχήν είναι να διασφαλιστεί μία συνεχής, αμφίδρομη και διαδραστική διαδικασία, που στοχεύει στη αναζήτηση εκ μέρους της δημοτικής αρχής και των δημοτικών υπηρεσιών, απόψεων, ιδεών, προτάσεων και συμβουλών εκ μέρους της τοπικής κοινωνίας. Από αυτήν τη διαδικασία διαβούλευσης, με όποιον τρόπο και αν λάβει χώρα, με την τοπική κοινωνία, τα υπηρεσιακά στελέχη αλλά και τους αιρετούς, θα προκύψει ο προσδιορισμός των αναγκών και η αξιολόγηση και ιεράρχησή τους, που αποτελεί και το πρώτο βήμα στην κατεύθυνση επιλογής του εργαλείου των δημοσίων συμβάσεων καινοτομίας⁵².

Περαιτέρω, θα πρέπει να γίνει έρευνα και ανάλυση της αγοράς για την αναζήτηση των λύσεων που είτε θα διαπιστωθεί πως δεν υπάρχουν, είτε είναι τυχόν διαθέσιμες και μπορούν να ανταποκριθούν στις ανωτέρω προσδιορισμένες ανάγκες, στερούνται όμως εμπορικής διάστασης.

Η ανάλυση αυτή θα οδηγήσει σε ασφαλή συμπεράσματα αναφορικά με το αν υπάρχει ή όχι η αναζητούμενη λύση, έτσι ώστε αναλόγως να κινηθούν οι δημοτικές υπηρεσίες, αλλά και θα συμβάλει στον σχεδιασμό της επιθυμητής λύσης που θα καλύψει την ανάγκη του δήμου είτε πρόκειται για κάποιο προϊόν είτε για κάποια υπηρεσία.

Στη συνέχεια, αναγκαία είναι η διαβούλευση με τους παράγοντες της αγοράς (τους εν δυνάμει παρόχους και προμηθευτές), προκειμένου να διαμορφωθεί το τεύχος των τεχνικών προδιαγραφών και

⁵² European Assistance for Innovation Procurement (EAFIP), Module 2, στη διεύθυνση <http://eafip.eu/toolkit/>

να διευκρινιστούν και να προσδιοριστούν οι επιμέρους τεχνικοί, νομοθετικοί, περιβαλλοντικοί ή άλλοι περιορισμοί στην αναζήτηση της επιθυμητής λύσης.

Επομένως, βήμα θα ήταν σίγουρα η διαμόρφωση της διακήρυξης και των τευχών δημοπράτησης, η ενεργοποίηση της διαδικασίας, ο έλεγχος και η παρακολούθηση των διαδοχικών φάσεων και φυσικά, στο τέλος, η διαχείριση των ζητημάτων μετά την ανάδειξη των αναδόχων για την κάθε επιμέρους φάση.

Όλα τα παραπάνω βήματα παραμένουν κατά βάση κοινά και για την περίπτωση που αναθέτων φορέας, στο πλαίσιο ή όχι χρηματοδοτούμενου έργου υπό το πρόγραμμα Ορίζοντας 2020, είναι, στο όνομα και για λογαριασμό των δημοσίου δικαίου μελών του, ο ΕΟΕΣ ΕΛΙΚΑΣ. Καθώς δε διέπεται από το ελληνικό δίκαιο, εφαρμογή θα έχει, εκτός του θεσμικού πλαισίου που διέπει τους ΕΟΕΣ και του Αστικού Κώδικα, ο Ν. 4412/2016 περί δημοσίων συμβάσεων, ο οποίος σε εφαρμογή της Οδηγίας 24/2014 εξαιρεί από το πεδίο εφαρμογής του τις προ-εμπορικές δημόσιες συμβάσεις και τις δημόσιες συμβάσεις καινοτόμων λύσεων. Στην περίπτωση βέβαια αυτή, θα πρέπει να προηγηθεί η διατύπωση κοινών δημόσιων αναγκών των εμπλεκόμενων δημόσιων φορέων, ενώ και η διαδικασία της διαβούλευσης με τους παράγοντες της αγοράς θα πρέπει να λάβει χώρα σε κάθε κράτος-μέλος, προκειμένου να διασφαλιστεί η περιγραφική πληρότητα από τεχνικής, τεχνολογικής, νομοθετικής άποψης, κατά περίπτωση, της επιθυμητής λύσης.

Σε ό,τι αφορά στην περίπτωση των διασυνοριακών δημοσίων συμβάσεων καινοτομίας, εκτός του Ευρωπαϊκού Ομίλου Εδαφικής Συνεργασίας, σε συνεργασία για παράδειγμα του δήμου Νεάπολης-Συκεών με άλλες ευρωπαϊκές τοπικές αρχές, ο οδικός χάρτης που ακολουθείται είναι ο ίδιος, απαιτούνται όμως παράλληλες ενέργειες από τους εμπλεκόμενους φορείς, προκειμένου να αναδειχθεί η κοινή ανάγκη που θα πρέπει να αντιμετωπιστεί αλλά και να διερευνηθεί η τυχόν ύπαρξη λύσεων στην αγορά.

4.3. Παραδείγματα καλών ευρωπαϊκών πρακτικών

Από την έρευνα που διεξήχθη στο πλαίσιο της παρούσας, δεδομένων των χαρακτηριστικών και των προτεραιοτήτων που έχουν τεθεί από το δήμο Νεάπολης-Συκεών, σύμφωνα με το Επιχειρησιακό του Πρόγραμμα 2015-2019⁵³, όπως για παράδειγμα η βελτίωση της παροχής κοινωνικών υπηρεσιών στην τρίτη ηλικία και η αναβάθμιση της υπηρεσιακής ικανότητας του Δήμου, έχουν επιλεγεί αντιστοίχως τρία έργα που υλοποιούνται με ευρωπαϊκή χρηματοδότηση⁵⁴ και αφορούν στην υλο-

⁵³ Επιχειρησιακό Πρόγραμμα δήμου Νεάπολης-Συκεών, 2015-2019, σ.129

⁵⁴ Στο πλαίσιο του Προγράμματος Πλαισίου 7 και του Προγράμματος Ορίζοντας 2020

ποίηση κοινών διασυνοριακών προ-εμπορικών δημοσίων συμβάσεων και δημοσίων συμβάσεων καινοτομίας.

Ειδικότερα, στον τομέα της παροχής κοινωνικών υπηρεσιών για την τρίτη ηλικία, αξιόλογο παράδειγμα αποτελεί το έργο SILVER⁵⁵ το οποίο αποτελείται από τοπικές κυρίως και περιφερειακές αρχές και έχει ως στόχο την υλοποίηση μίας προ-εμπορικής δημόσιας σύμβασης προκειμένου να εντοπιστούν λύσεις ρομποτικής που θα συμβάλουν στην αύξηση κατά 10% των ηλικιωμένων που μπορούν να ζουν αυτόνομα, μέχρι το 2020.

Στο τομέα των Τεχνολογιών Πληροφοριών και Επικοινωνίας και παροχής δημοτικών υπηρεσιών, αξιόλογο παράδειγμα αποτελεί το έργο SELECTforcities⁵⁶, το εταιρικό σχήμα του οποίου αποτελούν πόλεις που έχουν ως κοινό στόχο την υλοποίηση μίας προ-εμπορικής δημόσιας σύμβασης για τη δημιουργία μίας πλατφόρμας τυποποιημένης, ανοιχτής, βασισμένης στα δεδομένα, προσανατολισμένης στην παροχή υπηρεσιών και με επίκεντρο τον χρήστη, που θα δίνει τη δυνατότητα για συν-δημιουργία, έλεγχο και επικύρωση υπηρεσιών διαδικτύου για τα πάντα (IoE-Internet of Everything), για τις πόλεις.

Τέλος, το έργο STOP AND GO⁵⁷ που αποτελείται από τοπικές αρχές που από κοινού υλοποιούν μία σύμβαση καινοτόμων λύσεων προκειμένου να αναπτύξουν υπηρεσίες τηλε-πρόνοιας για ηλικιωμένους που υποφέρουν ταυτόχρονα από πολλές ασθένειες, είναι αναμφίβολα μία εκ των πολλών ευρωπαϊκών πρακτικών, που θα μπορούσαν να αποτελέσουν το έναυσμα για αντίστοιχες προσπάθειες από το δήμο Νεάπολης-Συκεών.

Κοινός παρανομαστής των ανωτέρω έργων είναι οι διατυπωμένες κοινές ανάγκες των δημοσίων φορέων, που επέλεξαν τη χρηματοδότηση διασυνοριακών συμβάσεων καινοτομίας προκειμένου να ικανοποιήσουν τις ανάγκες αυτές, κατόπιν εκτεταμένης διαβούλευσης με την αγορά σε ευρωπαϊκό και διεθνές κάποιες φορές, επίπεδο.

Περαιτέρω, και στις τρεις περιπτώσεις, αξιοσημείωτο είναι το ενδιαφέρον και η συμμετοχή των νεοφυών και των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, κυρίως σε συνεργασία με άλλες από περισσότερες της μίας χώρες, είτε στο στάδιο της διαβούλευσης για τη διαμόρφωση των απαιτήσεων, είτε στο στάδιο υποβολής προτάσεων και προσφορών.

Τα παραπάνω τρία ενδεικτικά παραδείγματα, στόχο έχουν να αναδείξουν το γεγονός πως οι δημόσιες συμβάσεις καινοτομίας μπορούν να αποτελέσουν ένα εργαλείο, εν προκειμένω χρηματοδοτούμενο, για την αναζήτηση λύσεων σε διαπιστωμένες κοινές ανάγκες τοπικών αρχών ανά την Ευρώπη.

⁵⁵ <http://www.silverpcp.eu>

⁵⁶ www.select4cities.eu/

⁵⁷ www.stopandgoproject.eu/

Ένα εργαλείο μάλιστα διασυνοριακό, που συμβάλει, όχι μόνο στην επίλυση σημαντικών δημοσίου ενδιαφέροντος και αξίας θεμάτων, με στόχο τη βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών στους πολίτες, αλλά και στην ενίσχυση της έρευνας και της ανάπτυξης με την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των νεοφυών και των μικρομεσαίων κυρίως επιχειρήσεων, αλλά και την στήριξη της ανάπτυξης τους.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Είναι γεγονός και έχει υπογραμμιστεί πολλές φορές παραπάνω, πως η επιλογή των δημοσίων συμβάσεων καινοτομίας γίνεται κατά βάση προκειμένου να διατυπωθούν οι ανθρώπινες ανάγκες και τα κοινωνικά προβλήματα που καλείται να αντιμετωπίσει ένας δημόσιος φορέας, είτε προκειται για τοπική και περιφερειακή αρχή, είτε για νοσοκομείο, είτε για την κεντρική διοίκηση. Ανάγκες και προβλήματα που μέχρι τότε δεν είχαν επιλυθεί καθώς δεν είχαν ουσιαστικά διατυπωθεί ή επειδή δεν υφίστατο στην αγορά μία βιώσιμη λύση τους ή λύσεις που υπήρχαν ήταν ιδιαίτερος δαπανηρές και χρονοβόρες για την ανάπτυξή τους.

Σαφώς οι δημόσιες συμβάσεις καινοτομίας δεν αποτελούν μία πανάκεια που μπορεί να επιλύσει απο μόνης της αυτές τις μεγάλες προκλήσεις, πολλώ δε μάλλον όταν διέπονται από ένα θεσμικό πλαίσιο ιδιαίτερος ευέλικτο και ευνοϊκό, που μπορεί όμως εύκολα να ξεπεράσει τα όρια της νομιμότητας, κατά παράβαση των απαγορευτικών κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων και των θεμελιωδών αρχών για τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς.

Αυτό που όμως είναι σημαντικό και αποτελεί αναμφίβολα πρόκληση για τις τοπικές και περιφερειακές αρχές, ιδιαίτερος για δήμους όπως ο δήμος Νεάπολης-Συκεών που δίνει προτεραιότητα στην βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών προς τους πολίτες, είτε αυτές σχετίζονται με την κοινωνική πολιτική και πρόνοια, είτε με το περιβάλλον, είτε με τις ΤΠΕ, είτε με τα δημόσια έργα, είναι η δυνατότητα που αναδύεται μέσω των εργαλείων των δημοσίων συμβάσεων καινοτομίας να οδηγήσουν οι ίδιοι, οι δημόσιοι φορείς, την αγορά στην δημιουργία καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών. Για να καλύψουν τις εξελισσόμενες ανάγκες και τις προσδοκίες των χρηστών των δημοσίων υπηρεσιών και μάλιστα σ' ένα περιβάλλον οικονομικής λιτότητας, οι δημόσιοι φορείς πρέπει να επενδύσουν στην καινοτομία.

Είναι δηλαδή αυτοί, οι δημόσιοι φορείς, που δρώντας είτε ως πρώτοι αγοραστές (στις προεμπορικές δημόσιες συμβάσεις) είτε ως κινητήριοι μοχλοί εμπορευματοποίησης και παραγωγικής ανάπτυξης μίας καινοτόμου λύσης (στις δημόσιες συμβάσεις καινοτόμων λύσεων), οι δημόσιοι φορείς οδηγούν και καθοδηγούν την καινοτομία, δημιουργώντας ευκαιρίες για τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις, κυρίως τις μικρομεσαίες, να διαμορφώσουν νέες αγορές.

Είναι αυτοί που καλούνται να ωθήσουν την αγορά προς την καινοτομία, αυτοί που καλούνται να στηρίξουν την Ένωση Καινοτομίας, στο πλαίσιο της στρατηγικής Ευρώπη 2020⁵⁸.

⁵⁸ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, Εμβληματική πρωτοβουλία στο πλαίσιο της στρατηγικής Ευρώπη 2020 Ένωση καινοτομίας SEC(2010) 1161, COM (2010) 546 τελικό.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ξενόγλωσση

Cattadori M. and the team at PwC Strategy (2016), Study to define potential use of Innovation Procurement (PCP/PPI) supported by Horizon 2020.

Edler J. and Georghiou L. (2007), Public procurement and innovation-Resurrecting the demand side, *Research Policy*, 36, 949-963.

Edquist C. (2012), Public Procurement for Innovation (PPI) as Mission-oriented Innovation Policy, *Research Policy*.

European Commission (2014), Public Procurement as a Driver of Innovation.

Maisonobe J-C, Demond J.D., Marengo G., Adamski D., Albesano D. and Latouille O. (2014), SYNCRO, an innovative public procurement of an advanced data gathering system for interurban roads based on ITS Technologies, Transport Research Arena, Paris.

Martinez Alfonso Alcolea (2014), Towards a New Generation of European Groupings of Territorial Cooperation, EStIF.

Rigby J. (2014), Review of Pre-commercial Procurement Approaches and Effects on Innovation, Nesta Working Paper, 13.

Sanchez-Graells Albert (2016), Collaborative Cross-border Procurement in the EU: Future or Utopia?, *Procurement Law Journal*, 1, 11-37.

Spinach G. and Vara-Arribas G. (2009) , The European Grouping of Territorial Cooperation (EGTC): New Spaces and Contracts for European Integration. *EIPAScope*, 5-13.

Tsipouri L. and Athanassopoulou S. (2013), Public Procurement for Innovation in Greece στο Public Procurement, Innovation and Policy , *International Perspectives*, 153-170.

Uyarra E., Edler J., Gee S., Georghiou L. and Meow J. (2013) UK Public Procurement of Innovation: The UK Case, στο Public Procurement, Innovation and Policy: *International Perspectives*, 233-257.

Vecchiato R. and Roveda C. (2014), Foresight for public procurement and regional innovation policy: The case of Lombardy , *Research Policy* 43, 438-450

Διαδικτυακοί τόποι/Ιστοσελίδες

Bos L. (2016), PCP and PPI: European opportunities in 2016-2017 στη διεύθυνση <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/calls-eu-funding-opportunities-pre-commercial-procurement-and-public-procurement-innovative>.

Bos L. and Corvers S. (2006) Pre-commercial Public Procurement, A missing link in the European Innovation Cycle Public Needs as a driver for innovation στη διεύθυνση [http://www.eupian.eu/upload/knowdlegdebase/bos_corvers_ta_5_20061_def\[1\]._version.pdf](http://www.eupian.eu/upload/knowdlegdebase/bos_corvers_ta_5_20061_def[1]._version.pdf)

CHARM-PCP Factsheet (2016) στη διεύθυνση <https://www.rijkswaterstaat.nl/english/about-us/doing-business-withrijkswaterstaat/charm-pcp/index.aspx>.

European Assistance for Innovation Procurement (EAfIP), Module 2, στη διεύθυνση <http://eafip.eu/toolkit/>

EARTO Paper on How to Boost Pre-Commercial Procurement in Horizon 2020 (2016), στη διεύθυνση http://www.earto.eu/fileadmin/content/09_Membership_Area/Meeting_Documents/EARTO_Paper_on_How_to_Boost_Pre-commercial_procurement_in_H2020_-_14_Apr....pdf

European Commission (2016), EU Public Procurement reform: Less bureaucracy, higher efficiency. Διαθέσιμο στη δ/νση https://ec.europa.eu/growth/single-market/public-procurement/rules-implementation_el.

European Commission (2008), Joint procurement Fact sheet στη διεύθυνση http://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/toolkit/module1_factsheet_joint_procurement.pdf.

Ponzio S. (2012), Joint procurement and innovation in the new EU Directive and in some EU-funded projects, στη διεύθυνση http://www.ius-publicum.com/repository/uploads/20_03_2015_13_12-Ponzio_IusPub_JointProc_def.pdf.

Tsanidis V. (2016) Possible synergies between European Structural and Investment Funds (ESIF) and Horizon 2020 in the programming period 2014-2020,στη διεύθυνση http://ec.europa.eu/information_society/newsroom/image/document/2016-37/synergies_innovation_procurement_updatewp2017_16968.pdf.

Tsanidis V. (2015) Synergies between European Structural and Investment Funds (ESIF) and Horizon 2020 on Innovation Procurement στη διεύθυνση <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/innovation-procurement-workshop>. ο.π.

https://ec.europa.eu/research/fp7/index_en.cfm

https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/sites/horizon2020/files/H2020_EL_KI0213413ELN.pdf

http://ec.europa.eu/research/participants/data/ref/h2020/grants_manual/hi/3cpart/h2020-hi-list-ac_en.pdf

<http://www.ekt.gr/el/magazines/features/19242#sthash.0o8ZReFj.dpuf>

<https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/updated-results-ongoing-pre-commercial-procurements-pcp-projects>

<http://www.nih.gov.hu/strategy/national-rdi-strategy/hungarian-rdi-strategy>

http://ec.europa.eu/information_society/newsroom/image/document/2015-50/lithuania_12535.pdf

<http://www.silverpcp.eu>

www.select4cities.eu/

www.stopandgoproject.eu/

Πηγές

Απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής C(2016)1349 της 9 Μαρτίου 2016, H2020 Work Programme 2016-17, General Annex E..

Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών - Προ-εμπορικές δημόσιες συμβάσεις: προώθηση της καινοτομίας για την εξασφάλιση βιώσιμων και ποιοτικών δημόσιων υπηρεσιών στην Ευρώπη COM/2007/0799 τελικό

Ανακοίνωση της Επιτροπής, Πλαίσιο σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για την έρευνα και ανάπτυξη και την καινοτομία (2014/C 198/01)

Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, Εμβληματική πρωτοβουλία στο πλαίσιο της στρατηγικής Ευρώπη 2020 Ένωση καινοτομίας SEC(2010) 1161,COM (2010) 546 τελικό.

Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, COM (2012) 83 τελικό.

Έγγραφο Εργασίας των Υπηρεσιών της Επιτροπής συνοδευτικό στην Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών - Προ-εμπορικές δημόσιες συμβάσεις: προώθηση της καινοτομίας για την εξασφάλιση βιώσιμων και ποιοτικών δημόσιων υπηρεσιών στην Ευρώπη, SEC(2007) 1668.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δήμου Νεάπολης-Συκεών.

Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1290/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 2013 σχετικά με τη θέσπιση των κανόνων συμμετοχής και διάδοσης του «Ορίζων 2020 – Πρόγραμμα-πλαίσιο έρευνας και καινοτομίας (2014-2020)» και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1906/2006.

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1082/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 5ης Ιουλίου 2006 για τον Ευρωπαϊκό Όμιλο Εδαφικής Συνεργασίας (ΕΟΕΣ).

Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1302/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17ης Δεκεμβρίου 2013 για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1082/2006 για τον Ευρωπαϊκό Όμιλο Εδαφικής Συνεργασίας (ΕΟΕΣ) όσον αφορά την αποσαφήνιση, την απλούστευση και τη βελτίωση της διαδικασίας ίδρυσης και λειτουργίας αυτών των ομίλων.

Ν. 3463/2006 (ΦΕΚ114 τεύχος Α/8-6- 2006)Κώδικας Δήμων και Κοινοτήτων

Ν. 3852/2010 (ΦΕΚ 87 τεύχος Α/7-6-2010) Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης - Πρόγραμμα Καλλικράτης.

Ν. 4412/2016 (ΦΕΚ 147/08.08.2016 τεύχος Α'): Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών (προσαρμογή στις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ)

Οδηγία 2014/24/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2014 , σχετικά με τις δημόσιες προμήθειες και την κατάργηση της οδηγίας 2004/18/ΕΚ

Οδηγία 2014/25/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26ης Φεβρουαρίου 2014 σχετική με τις προμήθειες φορέων που δραστηριοποιούνται στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των ταχυδρομικών υπηρεσιών και την κατάργηση της Οδηγίας 2004/17/ΕΚ

ΥΑ 14514/26-4-2016 του Υπουργού Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης Έγκριση συμμετοχής φορέων στον Ε.Ο.Ε.Σ. «ΕΛΙΚΑΣ Α.Μ.Κ.Ε» (ΦΕΚ 1503 τεύχος Β'/26-5-2016).